

Anne Ukkola ja Mari Rantanen

SIJAISSISARUUS

Vertaisillan malli Pride-valmennuksen yhteyteen

Opinnäytetyö
Sosionomi

Huhtikuu 2015

Tekijä/Tekijät	Tutkinto	Aika
Anne Ukkola Mari Rantanen	Sosionomi	Maaliskuu 2015
Opinnäytetyön nimi Sijaissisaruus Vertaisillan malli Pride-valmennuksen yhteyteen		37 sivua 4 liitesivua
Toimeksiantaja Loviisan kaupunki		
Ohjaaja Lehtori Tuija Suikkanen-Malin		
<p data-bbox="161 797 1415 842">Tiivistelmä</p> <p data-bbox="161 875 1415 1391">Opinnäytetyö sijaissisaruuudesta on toiminnallinen opinnäytetyö. Toiminnallisessa osuudessa on tarkoitus järjestää vertaisilta Pride-valmennuksessa olevien sijaishanhempien lapsille. Pride-valmennus on suunniteltu sijais- ja adoptioerheiden ennakkovalmennukseksi. Valmennuksen tarkoituksena on antaa riittävästi tietoa päätöksenteon pohjaksi sekä valmiuksia ryhtyä sijais- ja adoptiovanhemmiksi. Vertaisilta perustuu vertaistuen ja kokemuksellisen oppimisen menetelmiin. Sen tarkoituksena on antaa lapsille mahdollisuus tavata jo sijaissisararena toimivia lapsia ja nuoria, ja täten suunnata myös heille tietoa sijaissisaruuudesta ja sen tärkeydestä jo ennen mahdollista lapsen sijoittamista perhehoitoon. Sijoitetun lapsen tulo perhehoitoon muuttaa perheiden arkea monin tavoin. Sijaissisarukset huolehtivat ja kantavat myös vastuuta sijoitetusta lapsesta konkreettisena auttamisena, tunne-elämän tukemisena ja samankaltaisena tukena kuin omille sisaruksille. Perheen biologisten lasten epävarmuuden ja yksinäisyyden tunteita ei aina tunnisteta sijaisperheissä. He myös kokevat, että heidän tulisi selviytyä itsenäisesti eikä kuormittaa vanhempia.</p> <p data-bbox="161 1424 1415 1603">Perheiden biologisten lasten ajatukset ovat merkittävässä asemassa perhehoidon onnistumisen tai epäonnistumisen kannalta. Heillä on tärkeä ja arvokas tehtävä toimissaan sijaissisarina perhehoitoon sijoitetulle lapselle. Opinnäytetyön tarkoituksena on antaa sijaisperheiden biologisille lapsille mahdollisuus tavata toisia samassa asemassa olevia lapsia ja kuulla kokemuksia mitä on olla sijaissisar.</p> <p data-bbox="161 1637 1415 1749">Kun perheen vanhemmat tekevät päätöksen ryhtyä sijaisvanhemmiksi, koskee muutos myös perheen biologisia lapsia. Heidän tulisi sopeutua tilanteeseen, että perheeseen tulee uusia lapsia, uusia sisaruksia.</p> <p data-bbox="161 1783 1415 1973">Tilaajana opinnäytetyössä oli Loviisan kaupunki, joka valmensi yhteistyössä Porvoon kaupungin kanssa uusia sijaisvanhempia. Loviisan kaupunki ei ole aiemmin valmentanut uusia sijaisvanhempia, joten ajatuksemme oli kehittää malli jota Loviisan ja Porvoon kaupungit voivat halutessaan käyttää huomioidessaan sijaisvanhemmaksi aikovien biologisia lapsia jo Pride-valmennuksen yhteydessä.</p>		
<p data-bbox="161 2018 1415 2083">Asiasanat sijaissisaruus, Pride-valmennus, perhehoito, vertaisryhmä</p>		

Author (authors)	Degree	Time
Anne Ukkola Mari Rantanen	Bachelor of Sosial Administration	March 2014
Thesis Title		37 pages
Foster siblings-evening of peer support to the childrens of Pride training		4 pages of appendices
Commissioned by		
Loviisa city		
Supervisor		
Senior Lecturer Tuija Suikkanen-Malin		
Abstract		
<p>This work is functional and it is about foster siblings. In functional part of the thesis, the evening of peer support to the children of foster parents, who were in Pride training, was organized. PRIDE-training has been planned to foster and adoption families' training in advance. The meaning of the training is to give enough knowledge and facilities so that parents can decide will they want to be foster and adoption parents. The evening of peer support is based on the method of peer support and the experience of learning. The purpose was to give these children a possibility to meet children and youth who are already foster siblings and thus to get more information about being a foster sibling and the possible changes that a new family member will bring to the routines of the family.</p> <p>Foster siblings will care and have responsibility for the foster children in concrete helping, supporting in emotional life and supporting them as if they were biological siblings. The biological children might feel suspicion and loneliness that can't be recognized in foster families. The biological children think that they have to survive independently and they can't burden their parents. The thoughts of these children mean a great deal when considering the success or failure in family care. They also have an important and valuable mission as being a foster sibling to a child who has been placed in family care.</p> <p>The parents will make the decision of becoming a foster family and this decision will influence the biological children. The children should settle in a new situation when the family gets a new child, a new sibling.</p> <p>The city of Loviisa is the order of this work. The city was training the new foster parents in cooperation with the city of Porvoo. Loviisa had not trained the foster parents before so the aim of this study was to create a peer support model that the cities Loviisa and Porvoo can use together considering the biological children of the foster families.</p>		
Keywords		
foster sibling, Pride-training, foster parents, peer support		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	PERHEHOITO.....	6
2.1	Perhehoitoon liittyvä keskeinen lainsäädäntö	7
2.2	PRIDE-valmennus	10
2.3	Sijaissisaruus.....	14
2.4	Sisaruussuhteet.....	15
3	VERTAISTUKI	16
3.1	Ryhmänohjaus.....	17
3.2	Vertaisryhmän ohjaaminen	19
4	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS.....	20
4.1	Opinnäytetyön tehtävä ja tarkoitus.....	20
4.2	Toteutusympäristö ja osallistujat.....	21
4.3	Toteutuksen menetelmät	22
4.4	Eettinen pohdinta.....	23
5	VERTAISILLAN TOTEUTUS	24
5.1	Suunnittelu ja ennakkovalmistelut.....	25
5.2	Illan aloitus.....	26
5.3	Varsinainen vertaisillan työskentely	27
5.4	Illan päättäminen	27
6	VERTAISILLAN REFLEKTOINTI JA KEHITETTY MALLI.....	28
6.1	Kehitetty malli	30
7	LOPUKSI	33
	LÄHTEET.....	35
	LIITTEET	
	Liite 1. Tutkimuslupa	
	Liite 2. Kutsukirje	
	Liite 3. Osallistumislupa	
	Liite 4. Palaute kysely	

1 JOHDANTO

Kun perheen vanhemmat tekevät päätöksen ryhtyä sijaishemmiksi, koskee muutos myös perheen biologisia lapsia. Heidän tulisi sopeutua tilanteeseen, että perheeseen tulee uusia lapsia, uusia sisaruksia. Kutsumme opinnäytetyössämme tällaista sisarusuhdetta sijaissisaruuksi. Tällaisesta sijaissisaruuksista on tehty hyvin vähän tutkimuksia ja aihe kiinnosti meitä. Haluamme opinnäytetyössämme tarjota vertaisillan Loviisan kaupungin Pride-valmennuksessa oleville perheiden lapsille ja täten tuoda vertaisryhmän avulla kokemuksellista tietoa arjen sijaissisaruuksista. Toiminnalla pyrimme luomaan tietoisuutta sijaissisaruuksista ja sen käytännön kokemuksia. Sijaishemmiä aikoville ja sen onnistumiseksi perheiden biologiset lasten huomioiminen jo koulutusvaiheessa on tärkeää. Perheiden biologisten lasten ajatukset ovat merkittävässä asemassa perhehoidon onnistumisen tai epäonnistumisen kannalta. Kalland (2003, 230) toteaa, että sijoituksen purkautuminen on todennäköisempää perheissä, joissa on omia biologisia lapsia ja etenkin silloin, kun he ovat saman ikäisiä sijoitetun lapsen kanssa. Useiden perheiden kiinnostusta ryhtyä perhehoitajaksi vastustavat perheiden biologiset lapset. Tietoisuuden lisääminen sijaissisaruuksista ja sen tärkeydestä voi hälventää perheiden lasten vastustusta perhehoitoa kohtaan.

Toinen meistä on toiminut usean vuoden ajan sijaishemmenä yhdessä miehensä kanssa, joten aihe on varsin läheinen. Perheen biologiset lapset jäävät usein taka-alalle, kun perheeseen sijoitetaan uusi lapsi. Sijoitetulla lapsella voi olla suuriakin ongelmia, joiden ratkomiseen tarvitaan sijaishempien voimavaroja. Ei ole olemassa lakia, joka velvoittaisi huomioimaan biologiset lapset tässä muutoksessa. Tosin, sijaishuollon harkitessa sijoittamista, tulee heidän selvittää kaikkien perheenjäsenien mielipide asiasta, hyväksyvätkö he, että perheeseen tulee uusia lapsia, sijaissisaria. (Perhehoitajana toimiminen. 2014.)

Toimivalla sijaissisaruuksella voi olla pitkäikäinen vaikutus sijaishemmen tulevaisuudessa. Tämä suhde voi olla elinikäinen, pidempi kuin suhde omaan puolisoon, omiin lapsiin tai vanhempiin, eikä sen tärkeyttä tulisi unohtaa. (Parker & Stimpson, 2004, 13.)

Avaamme opinnäytetyössämme perhetyön ja sijaissisaruuden käsitteitä. Työssämme olemme kehittäneet vertaistuen mallin sijaisvanhemmiksi aikovien vanhempien biologisille lapsille tilaajan toimesta ja avaamme työssämme myös vertaistuen mallia.

Halusimmekin opinnäytetyössä huomioida mahdollisia sijaisperheiden biologisia lapsia ja järjestää heille toiminnallisen vertaistapaamisen. Vertaisryhmän tavoitteena on luoda mallia, jossa tuodaan esiin arjen kokemuksia sijaissisaruudesta ja kehittää ryhmän mallia Pride-valmennuksen yhteydessä mahdollisen alkavan sijaissisaruussuhteen luomiseksi.

2 PERHEHOITO

Lastensuojelun perhehoidosta tuli sijaishuollon ensisijainen hoitomuoto 1.1.2012 alkaen. Lastensuojelulain muutokset vuonna 2012 tekivät perhehoidosta ensisijaisen hoitomuodon sijoitetuille lapsille. (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417, 50. §.)

Perhehoidolla tarkoitetaan henkilön hoidon, kasvatuksen tai muun ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä hänen oman kotinsa ulkopuolella yksityiskodissa eli sijaisperheessä. Perhehoidon tavoitteena on antaa perhehoidossa olevalle henkilölle mahdollisuus perheenomaiseen hoitoon ja läheisiin ihmissuhteisiin sekä edistää hänen perusturvallisuuttaan ja sosiaalista kehitystään. Perhehoitoa annetaan henkilöille, jonka hoitoa, kasvatustaan tai muuta huolenpitoa ei voida tarkoituksenmukaisesti järjestää hänen omassa kodissaan tai muita sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita hyväksi käyttäen ja jonka ei katsota olevan laitoshuollon tarpeessa. (Sosiaalihoitolaki 25. §.)

Toimeksiantosuhteisella perhehoidolla tarkoitetaan oman kodin ulkopuolista hoitoa tarvitsevan henkilön hoitamista yksityisessä perheessä perheenjäsenenä. Perhehoitoa antaa perhehoitaja. Lasten ja nuorten lisäksi perhehoidossa voi olla myös aikuisia kehitysvammaisia, mielenterveyskuntoutujia tai ikäihmisiä. (Perhehoitolaki 1. §.)

Perhehoitoa voidaan käyttää huostaan otettujen sekä kiireellisesti sijoitettujen lasten ja nuorten hoidon ja huolenpidon järjestämiseksi tai kun lapsi tai nuori sijoitetaan avohuollon tukitoimena. Jotkut perhehoitajat toimivat lisäksi myös tukiperheenä. Tukiperhetoiminta kuuluu lastensuojelun avohuollon tukitoimiin.

Perhehoidon tavoitteena on antaa perhehoidossa olevalle lapselle mahdollisuus kodinomaiseen hoitoon ja läheisiin ihmissuhteisiin sekä edistää hänen perusturvallisuuttaan ja sosiaalista kehitystään. Perhehoitoa annetaan lapselle, jonka ei katsota olevan laitoshuollon tarpeessa ja jonka hoitoa, kasvatusta tai muuta huolenpitoa ei voida tarkoituksenmukaisesti järjestää hänen omassa kodissaan, lapsen läheisverkostossa tai muissa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa. Lasten ja nuorten perhehoitajia kutsutaan tavallisimmin sijaisvanhemmiksi ja perhettä sijaisperheeksi. (Hakkarainen & ym. 2013, 4.)

2.1 Perhehoitoon liittyvä keskeinen lainsäädäntö

Perhehoitoa säättäviä ja määrittäviä lakeja on useita. Sosiaalihuoltolaki (3.4.1992/311) antaa määritelmän perhehoidolle ja sen toteuttajien kelpoisuusvaatimuksille sekä hoidettavien määrälle. Perhehoitajalaki ja -asetus (3.4.1992/312) määrittelevät perhehoitajaan liittyvät oikeudet ja velvollisuudet, sopimukset ja palkkiot. Lastensuojelulaki (13.4.2007/417) edistää lapsen oikeutta turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun.

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (22.9.2000/812) määrittelee sosiaalihuollon asiakkaan oikeudet. Asetuksessa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (27.3.2003/251) määritellään perusteet, joihin pohjautuen peritään maksua perhehoidosta.

Laki kehitysvammaisten erityishuollosta (23.6.1977/519) säättää erityishuollon antamisesta henkilölle, jonka kehitys tai henkinen toiminta on estynyt tai häiriintynyt synnynnäisen tai kehitysiässä saadun sairauden, vian tai vamman vuoksi ja joka ei muun lain nojalla voi saada tarvitsemiaan palveluksia. Lain vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (3.4.1987/380) tarkoituksena on edistää vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia muiden kanssa yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä sekä ehkäistä ja poistaa vammaisuuden aiheuttamia haittoja ja esteitä.

Mielenterveyslain (14.2.1990/1116) perusteella mielenterveystyöhön kuuluu myös väestön elinolosuhteiden kehittäminen siten, että elinolosuhteet ehkäisevät ennalta mielenterveydenhäiriöiden syntyä, edistävät mielenterveystyötä ja tukevat mielenterveyspalvelujen järjestämistä.

Hallintolain (6.6.2003/434) tarkoituksena on toteuttaa ja edistää hyvää hallintoa sekä oikeusturvaa hallintoasioissa. Lain tarkoituksena on myös edistää hallinnon palvelujen laatua ja tuloksellisuutta. Hallintolainkäyttölakia (26.7.1996/586) sovelletaan esim. silloin, kun asiakkaan saamasta päätöksestä halutaan valittaa.

Lastensuojelulain 1. §:n mukaan jokaisella lapsella on oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Mikäli kasvuolosuhteet kuitenkin vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä ja kehitystä tai jos lapsi itse käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään tai kehitystään, on ryhdyttävä avohuollon tukitoimiin. Niiden tarkoituksena on edistää ja tukea lapsen myönteistä kehitystä sekä tukea ja vahvistaa vanhempien, huoltajien ja lapsen hoidosta sekä kasvatuksesta vastaavien henkilöiden kasvatuskykyä ja -mahdollisuuksia. (LsL 34 §.) Jos puutteet lapsen huolenpidossa tai muut kasvuolosuhteet kuitenkin uhkaavat vakavasti vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä tai lapsi vaarantaa vakavasti terveyttään tai kehitystään, on lapsi sijoitettava sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen huostaan ja järjestettävä hänelle sijaishuolto. (LsL 40. §.)

Sijaishuollolla tarkoitetaan huostaan otetun tai kiireellisesti sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella. Sijaishoito voidaan järjestää perhehoitona, laitoshoitona tai muulla lapsen tarpeiden edellyttämällä tavalla. (LsL 49. §.) Paikan valinnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota huostaanoton perusteisiin ja lapsen tarpeisiin sekä läheisten ihmissuhteiden kuten sisarusuhteiden ylläpitämiseen. Lisäksi mahdollisuuksien mukaan tulee huomioida lapsen kielellinen, kulttuurinen ja uskonnollinen tausta. (LsL 50. §.)

Perhehoidon tavoitteina on turvata mahdollisimman monelle huolenpitoa tarvitsevalle oikeus ja mahdollisuus kasvaa ja elää perheessä. Perhehoidon tarkoituksen ja tavoitteen toteutuminen edellyttää hyvää perhehoitoa sekä jaks-

via perhehoitajia. Silloin perhehoito vastaa hoidettavien tarpeisiin ja perhehoitoa voidaan pitää yhteiskunnassamme merkityksellisenä hoitomuotona niin lapsille, nuorille kuin aikuisillekin. Jatkuva, yleensä toistaiseksi voimassa oleva perhehoito on kodinomainen tapa järjestää huostaan otetun lapsen hoito ja kasvatus niin pitkäksi aikaa kun arvetta sijoitukselle on. Tarkoitus on, ettei lapsen tarvitse vaihtaa perhettä, vaikka sijoituksen tarpeen luonne muuttuisikin.

Perhehoidon määrän lisääminen on maassamme myös valtiovallan asettama tavoite, mutta tavoite ei ole mahdollinen, ellei perhehoitajien toimintaedellytyksiä turvata muun muassa tukitoimia kehittämällä ja lisäämällä. (Lastensuojelun perhehoito.) Perhehoidon kesto vaihtelee sijoitettavan henkilön tarpeen mukaisesti. Kesto ja sen määrittämä perhehoidon muoto määritellään toimeksiantosopimuksessa, joka allekirjoitetaan ennen sijoituksen alkamista. Usein perhehoito mielletään ainoastaan lapsille suunnatuksi hoidon ja huolenpidon muodoksi. Suurin osa perhehoitoon sijoitetuista onkin lapsia, mutta myös ikääntyneet, vammaiset tai kehitysvammaiset sekä mielenterveyskuntoutujat ovat oikeutettuja perhehoidon palveluihin. Perhehoidon kesto ja perusteet hoidolle kuitenkin ovat hieman erilaisia asiakasryhmästä riippuen. Lapsi voidaan sijoittaa perhehoitoon lyhytaikaisesti silloin, kun vanhemmat ovat kuntoutumassa tai kun lapselle etsitään jatkuvaa perhehoitopaikkaa. Myös odottaessaan adoptiota lapsi voidaan sijoittaa lyhytaikaisesti perhehoitoon. (Kainuun sote-info.)

Lapsille ja nuorille voidaan tarjota tukimuotona tukiperhetoimintaa, jolloin lapsi tai nuori viettää perheessä esim. viikonlopun. Tukiperhetoiminnan tarkoituksena on tukea ja vahvistaa vanhempien jaksamista sekä kykyä kasvattaa lapsiaan. Tärkeää on myös tukea ja edistää lapsen myönteistä kehitystä. Tavoitteena on, että perhe jatkossa selviytyy omin voimin arjessa. Kriisiperhetoiminnan tarkoitus tilapäisenä perhehoitona on antaa lapselle kodinomainen paikka oman perheen tai lapsen kriisitilanteen selvittämisen ajaksi. Lapsi tai nuori saattaa tulla perheeseen hyvinkin lyhyellä varoitusajalla, sillä sijoitus tapahtuu yleensä suoraan kriisin keskeltä. Jos tarve vaatii, voi lapsi jäädä perheeseen pitempiaikaisestikin sijoitettuna. (Pelastakaa lapset ry.)

Lapsen tullessa täysi-ikäiseksi perhehoidon sijoitus päättyy. Tämän jälkeen nuorella on oikeus kunnan järjestämään jälkihuoltoon. Jälkihuollon tarkoituksena on tukea nuoren kotiutumista ja itsenäistymistä. Tehtävänä on yhdessä nuoren ja jälkihuollosta vastaavan työntekijän kanssa rakentaa nuoren tarpeita vastaava sekä parhaalla mahdollisella tavalla tukeva palvelukokonaisuus. Tätä kutsutaan jälkihuoltosuunnitelmaksi. (Jälkihuolto.)

Ikäihmisen lyhytaikainen perhehoito tarkoittaa yhtäjaksoisesti enintään 3 kk kestävästä perhehoidossa tapahtuvaa hoitoa. Lyhytaikainen perhehoito sekä osavuorokautinen, enintään 10 tuntia/vrk kestävä hoito, antavat ikäihmisen omaishoitajalle mahdollisuuden pitää vapaata, mutta kuntouttavan lyhytaikaisen perhehoidon ollessa kyseessä myös tukee kotihoitoa. Tilapäistä perhehoitoa annetaan kehitysvammaiselle enintään 7 päivää kuukaudessa tai 90 päivää vuodessa. Hoito- ja palvelusuunnitelmassa määritellään tarvittavan perhehoidon tarve. Tämä perhehoidon muoto on tarkoitettu kehitysvammaisen kotona asumisen tukemiseen sekä omaishoitajan ja jatkuvan perhehoitajan vapaiden mahdollistamiseksi. Siirryttäessä tilapäisestä perhehoidosta jatkuvaan perhehoitoon voidaan aluksi tehdä tilapäinen toimeksiantosopimus ns. kokeilujakson ajaksi. Vammaisen tilapäinen perhehoito on tarkoitettu tukemaan vammaisen henkilön kotona asumista. Tilapäinen perhehoito mahdollistaa myös omaishoitajan tai vammaisen henkilön vakituisen perhehoitajan vapaan pitämisen. Jatkuva perhehoito on ensisijainen hoitomuoto kehitysvammaisille lapsille ja nuorille, jotka eivät syystä tai toisesta voi asua omassa kodissaan. Aikuisille tarjottava perhehoito voi olla joko itsenäiseen elämään kuntouttava välivaihe tai pysyvä elämis- ja asumisjärjestely. Tällöin perhehoito antaa mahdollisuuden kiinteisiin ja pysyviin ihmissuhteisiin henkilölle, jolla ei ole edellytyksiä asua itsenäisemmin. (Kainuun sote-info.)

2.2 Pride-valmennus

Pride tulee englanninkielisistä sanoista, Parents's (vanhemmat) Resources for Information (voimavara, tietoa), Development (tietoa) and Education (oppiminen). Pride kuvaa ylpeyttä ja tyytyväisyyttä. Perhehoitajalain perusteella perhehoitajan tulee suorittaa Pride-valmennus ennen toimeksiantosopimuksen tekemistä. Perhehoitajiksi ryhtyvien lapsen sukulais- tai läheisperheiden valmennus voidaan kuitenkin järjestää vasta viimeistään vuoden aikana sijoituk-

sesta. Amerikasta lähtöisin oleva Pride-valmennus on ollut käytössä Suomessa vuodesta 1995 lähtien. Se on Perhehoitoliiton ja Pelastakaa Lapset Ry:n yhteisenä projektina suomeen tuotu valmennus ohjelma. (Hakkarainen ym. 2013, 12–13.)

Pride-ohjelman yksi keskeisimmistä vaiheista on sijais, -ja adoptiovanhemmuutta harkitsevien perheiden ennakkovalmennus. Perheillä, jotka harkitsevat sijais, -tai adoptiovanhemmuutta, on oikeus saada valmennusta ja tietoa siitä, mitä sijais, - ja adoptiovanhemmuus merkitsevät. Valmennuksen tarkoituksena on antaa riittävästi tietoa päätöksenteon pohjaksi ja valmiuksia ryhtyä sijais, -tai adoptiovanhemmaksi. Tarkoitus on, että perheet voivat valmennuksen jälkeen tehdä tietoon perustuvan päätöksen valmiuksistaan ja halukkuudestaan sijais, -tai adoptiovanhemmaksi.

Pride-valmennukset tavoitteet ovat: Taata kaikille sijais- tai adoptioperhettä tarvitseville lapsille mahdollisuus päästä hyvin valmentautuneisiin perheisiin. Antaa sijais -tai adoptiovanhemmuutta harkitseville perheille mahdollisuus saada ennalta riittävästi tietoa tehtävästä, jotta he voisivat tehdä tietoon perustuvan päätöksen sijais, -tai adoptiovanhemmaksi ryhtymisestä. Taata lapselle hyvä hoito ja huolenpito, niin että sijais, -ja adoptiovanhemmilla olisi riittävästi valmiuksia vastata lapsen yksilöllisiin tarpeisiin ja edistää yhteistyötä lapsen kannalta tärkeiden henkilöiden kesken. (Pride-kouluttajan opas. 2008).

Sijaisperheeksi ryhtyminen on haaste sekä suuri elämänmuutos. Perheillä, jotka harkitsevat sijaisvanhemmuutta on oikeus saada valmennusta ja tietoa siitä, mitä sijaisvanhemmuus merkitsee ja mitä valmiuksia sijaisvanhemmat tarvitsevat. Valmennuksen ja tapaamisten aikana perheet voivat arvioida omia vahvuuksiaan ja kehittämistarpeitaan.

Pride-valmennuksen sijaisvanhemmilta vaadittavat viisi valmiutta ovat:

Suojella ja hoitaa: Sijoitettavat lapset tarvitsevat turvallisen kodin, joka pitää erossa vaikeuksista, on ystävällinen ja jossa vanhemmat osoittavat huolenpitoaan. Jotkut lapset, joita ei ole suojeltu tai joista ei ole huolehdittu, eivät aluksi hyväksy tai ymmärrä ponnistelujanne. Jotkut janoavat huomiota. Pride-valmennus auttaa teitä ymmärtämään lapsen tunteita ja reaktioita sekä auttamaan ja selviytymään heidän kanssaan.

Tukea lapsen kehitystä ja kohdata kehitykselliset tarpeet: Useimmille meistä kasvaminen on luonnollinen ennakoitavissa oleva kehitysprosessi. Esimerkiksi lapsi, jolle annetaan mahdollisuus ja jota kannustetaan kävelemään, oppii tietyssä kehitysvaiheessa kävelemään. Erityisesti huostaan otetuilla lapsilla ei aina ole ollut mahdollisuutta eikä riittävää tukea niin, että he olisivat oppineet tekemään asioita kehityksellisesti ”oikeaan” aikaan. He voivat olla joissakin asioissa jäljessä ja toisissa edellä kuin lapset, joilla on ollut mahdollisuus normaaliin kehitykseen. Pride-valmennus auttaa tulevia sijaisvanhempia ymmärtämään kehityksellisten viiveiden ja eroavaisuuksien syitä ja tulemaan toimeen heidän kanssaan.

Tukea lapsen ja syntymäperheen välistä suhdetta: Tämä sisältää vanhempien lisäksi sisarukset ja muut läheiset sukulaiset. Lapset tuovat mukanaan sijaisperheisiin koko henkilökohtaisen menneisyytensä. Jopa vastasyntyneillä, jotka eivät ole olleet vanhempiensa hoidossa, on historiansa. Muistot, kokemukset, kiintymys, minkä lapset tuovat mukanaan, vaihtelevat, mutta lapsi tuo ne kuitenkin tullessaan. Pride-valmennus auttaa Teitä ymmärtämään lapsen historian merkityksen ja käsittelemään sitä.

Edistää pysyvyyttä: Sekä lastensuojelu- että adoptiolaki korostavat pysyvyyden merkitystä lapsen elämässä. Sosiaalityöntekijöiden tehtävä on tukea lapsen vanhempia niin, että lapsi mahdollisesti voisi palata takaisin. Jos se ei ole mahdollista, elinikäiset ihmissuhteet täytyy taata pitkäaikaisella sijoituksella. Pride-valmennus selvittää sijaisvanhempien roolin tässä asiassa.

Työskennellä ammatillisen tiimin jäsenenä: Olivat lapsen olosuhteet, tarpeet tai menneet kokemukset millaiset tahansa, sosiaalityöntekijät ja sijaisvanhemmat työskentelevät yhdessä lapsen edun hyväksi. On monia perheitä, jotka tarvitsevat tukea, kenenkään ei kannata eikä tarvitse jäädä yksin. Sijaisvanhemmilta ei odoteta täydellisyyttä vanhempina tai ihmisinä. Pride-valmennuksen päätteeksi kouluttajat yhdessä perheen kanssa tekevät päätöksen siitä, jatketaanko perheen kanssa työskentelyä ja ryhdytäänkö lapsen sijoitukseen. (Hakkarainen & Koisti-Auer 2008.)

Pride-valmennus on prosessi, joka sisältää yhdeksän ryhmätapaamista sekä niihin liittyviä kotitehtäviä ja perhekohtaisia tapaamisia. Harjoitusten avulla

eläydytään sijoitetun lapsen ja vanhempien tilanteisiin sekä tuntemuksiin. Kotitehtävien tarkoituksena on myös läpikäydä omia lapsuudenkokemusten vaikutusta ja valmiuksia kohdata sijoitettu lapsi yksilöllisesti, omine tarpeineen ja kokemuksineen. Valmiuksia läpikäydään valmennusprosessin aikana, jonka jälkeen niistä tehdään yhteinen kirjallinen ja suullinen loppuarviointi. Arvioinnin avulla perhe tiedostaa valmiuksien merkityksen ja kykenee paremmin tekemään tietoon perustuvan päätöksen sijaisvanhemmaksi ryhtymisestä. Yhteiseen arviointiin sisältyvät myös perustelut, mikäli perhe ei sovellu sijaisperheeksi. Näitä syitä voivat olla terveydentilaan, rikosrekisteriin, taloudelliseen tilanteeseen, asumiseen tai muuhun vastaavan liittyvät tekijät, jotka estävät perhehoitajaksi ryhtymisen. Kouluttajina toimivat sosiaalityöntekijä sekä sijaisvanhempi yhdessä. Näin valmennuksessa yhdistyvät ammatillinen tieto ja käytännön kokemukset. Pride-valmennus voi olla myös yhteinen sijais- ja adoptiovanhemmuutta harkitseville. Perheiden soveltuvuutta sijais- tai adoptiovanhemman tehtävään arvioidaan valmiuksien kautta ja arviointi perustuu kouluttajien ja osallistujan yhteiseen arviointiin. (Hakkarainen, Kuukkanen & Pekkanen 2013, 12–13.)

Paneeli on se, johon biologiset lapset voivat tulla paikalle, mutta se ei ole varsinaisesti järjestetty heille, vaan kaikille valmennettavien läheisille. Panelissa paikalla on esim. sijaisvanhempia, sosiaalityöntekijöitä, biologisia lapsia, huostaan otetun lapsen vanhempia (Pride-kouluttajan opas 2008.) Vanhemmat kokevat huolta omien biologisten lasten jaksamisesta sijoituksen aikana. Rasakaina koetaan mahdolliset konfliktit, joita sijoitettu lapsi tuo mukanaan. Lapsethan eivät ole valinneet perhehoitajan työtä, vaan se on ollut pääasiassa vanhempien valinta, johon perheen biologiset lapset ovat joutuneet sopeutumaan. (Valkonen 2014, 94.)

Sijaisvanhempien ja syntymävanhempien välistä jaettua vanhemmuutta voidaan tarkastella jakamalla vanhemmuus biologiseen, sosiaaliseen ja psykologiseen vanhemmuuteen. Jaottelussa biologisella vanhemmuudella tarkoitetaan lapsen synnyttäjää ja siittäjää. Sosiaalinen vanhemmuus sisältää huolenpitoa, mallina olemista, itsenäisyyden tukemista, rajojen asettamista ja rakkauten antamista. Psykologisella vanhemmuudella viitataan lapsen omaan, kiintymykseen perustuvaan kokemukseen siitä, ketä hän pitää äitinään tai isänään ja toisaalta kehen hän samaistuu. Psykologisen vanhemmuuden käsite

perustuu ajatukseen, että vanhemmuudessa on kyse enemmästä kuin biologisesta tai sosiaalisesta vanhemman asemasta. Biologisten vanhempien ja lasten eläessä yhdessä biologinen, psykologinen ja sosiaalinen vanhemmuus yleensä sulautuvat yhteen. Näin ei kuitenkaan ole perhehoitoon sijoitetulla lapsella. (Kuronen. 2003, 117–118.)

Perhehoidossa nämä kolme vanhemmuuden muotoa yhdistyvät ja kohtaavat toisensa monesti hyvin kompleksisella tavalla. Sijoitusprosessissa ovat mukana lapsen biologiset vanhemmat, sijaisvanhempien sosiaalinen vanhemmuus sekä lapsen tarvitsema psykologinen vanhemmuus. Lapsen psykologisia vanhempia saattavat olla tämän biologiset vanhemmat tai sijaisvanhemmat. Voidaankin sanoa, että huostaan otettu ja sijoitettu lapsi on kaksien vanhempien lapsi. (Valkonen 1995, 3.)

2.3 Sijaissisaruus

Sijaisperheen biologisilla lapsilla eli sijaissisarilla on tärkeä rooli perhesijoituksen onnistumisen kannalta. On tärkeää huomioida heidän tarpeet, toiveet ja näkemykset, silloin kun perhe harkitsee sijaisperheeksi ryhtymistä. On tutkittua tietoa, että lasten huomioiminen jo valmennusvaiheessa vähentää mahdollisia sijoituksen onnistumiseen liittyviä uhkatekijöitä. Laadukkaassa sijaisvanhempien valmennuksen ohessa onkin kiinnitettävä huomiota myös sijaisperheiden omien lasten perehdytykseen. Valmennuksen tavoitteina on valmistaa sijaissisaruksia heidän tulevaan rooliinsa sijaisperheissä ja sijoitusprosessissa kokemuksellisin ja toiminnallisin keinoin. Sijaissisaruusryhmät suunnitellaan pidettäväksi samanaikaisesti sijaisvanhempien Pride-ennakkovalmennusryhmien kanssa. Sijoitetun lapsen tulo perheeseen muuttaa monin tavoin perheen arkea. Sijaisperheiden biologisten lasten perhe-elämä muuttuu yksityisestä julkiseksi, kun kodin ovia avataan viranomaisille ja sijoitettujen lasten läheisille. He jakavat kodin ja vanhempansa sijaissisaruuksien kanssa. (Välivaara 2012, 10–11.)

Sijaissisarukset huolehtivat ja kantavat vastuuta sijoitetusta lapsesta useimmiten konkreettisesti käytännön auttamisena, sijoitetun lapsen tunne-elämän tukemisena tai samankaltaisena tukena, mitä sisarukset toisilleen tarjoavat. Sijaissisarukset ovatkin monessa tilanteessa ikään kuin tukihenkilöitä ja vastuun kantajia. Vastuunkanto voidaankin nähdä sekä myönteisenä, että kielteisenä

seikkana. Tällöin sijaissisaruus tarjoaa apukasvattajana jotain hyödyllistä ja arvokasta, mutta toisaalta vastuu voi tuntua myös raskaalta lapsen näkökulmasta. (Kerola 2010, 26.)

2.4 Sisaruussuhteet

Sijaissisaruutta voidaan rinnastaa uusperheiden lasten sisaruussuhteisiin ja niissä on monia yhtenäisiä piirteitä. Tällöin lapsilta vaaditaan kykyjä luoda, punnita sekä saavuttaa merkityksellisiä biologisia ja sosiaalisia perhesuhteita. Sisaruussuhde on ainutlaatuinen ihmissuhde ihmisen elämässä. Tällöin sisarukset jakavat keskenään geneettisen perimän, kulttuuriympäristön sekä myös perheen kanssa koetut yhteiset kokemukset. Suhdetta voidaankin pitää tasa-arvoisena, koska sisaruksilla on tällöin suhteessa vapaus sanoa tai tehdä mitä haluaa. Sisaruutta voidaan pitää enemmän määrättynä kuin ansaittuna roolina, jolloin yksilö pysyy siskona tai veljenä saavutuksistaan tai olosuhteistaan huolimatta. Sijaissisaruus saattaa päättyä sijoituksen katkeamiseen esimerkiksi sijoitetun lapsen biologisten vanhempien muuttuneiden olosuhteiden vuoksi. (Kerola 2010, 16.)

Sijoitetun lapsen aiemmat kokemukset voivat vaikuttaa monin tavoin sijoitetun lapsen käyttäytymiseen. Se saattaa ilmetä satuiluna, valehteluna tai muuna hämmentävänä käyttäytymisenä. Ne saattavat esiintyä poikkeavina aivan tavallisissa vuorovaikutustilanteissa, kuten ruokailukäyttäytymisenä. Sijaissisarukset kokevat tämän sijoitettujen lasten erilaisuuden, käytösongelmat sekä mahdollisen biologisten vanhempien uhkaavan käytöksen kielteisenä ja hämmentävänä asiana. He ovat huolissaan myös omien vanhempiensa jaksamisesta. (Brask 2005; Väliavaara 2012.)

Sijaissisaruuteen liittyykin aina eräänlainen epävarmuus siitä, kuinka pitkään sijaissisaruus elää perheessä. Heillä ei ole geneettistä perimää, yhteistä elämäkokemusta, joten heillä voivat olla erilaiset käsitykset perheestä ja sisaruudesta. Sisaruussuhteita pohdittaessa, jolloin toinen lapsista on sijoitettu lapsi, suhde saattaa olla sisarusten välillä eriarvoinen. (Kerola 2010, 16.)

Biologisten lasten epävarmuuden ja yksinäisyyden tunteita ei aina tunnisteta sijaisperheessä. Lasten oletetaan selviytyvän itsenäisesti. He eivät halua

kuormittaa vanhempiaan huolillaan. Monilla sijaissisaruksilla on myös taipumus tukahduttaa omia tarpeitaan ja mahdollisia kielteisiä tunteitaan, koska kokevat niiden esiin tuomisen aiheuttavan pahaa mieltä muille tai lisäävän vanhempien taakkaa. Tällä saattaa olla epäsuotuisia vaikutuksia sijaissisaruksen omalle kehitykselle. Aiemmin tämä on ollut vähemmälle huomioille jäänyt asia, koska myös sijaissisarukset tarvitsevat purkamisen paikkoja ja vertaistukea, yhtälailla kuin muutkin sijaisperheiden jäsenet (Välivaara 2012). Sijaissisarukset toimivat myös vanhempien apuna ja oheiskasvattajina. (Välivaara & Inkilä 2000.) Heillä saattaa olla lojaliteettiristiriitoja, koska kuulevat sijoitettujen lasten kokemuksia menneisyydestään, laiminlyönneistä tai hylkäämisistä. He kokevat epätietoisuutta siitä, kenelle näistä asioista voisi kertoa. Heidän ymmärryksensä ei vielä riitä käsittelemään asioita liian nuorena. Tästä seurauksena voi olla empatian aiheuttamaa uupumista, myötätuntostressiä ja sijaistraumatisoitumista (Välivaara 2012).

Sisaruussuhteisiin mahtuu monenlaisia tunteita, kuten läheisyyttä, luottamusta, uskollisuutta, mutta myös kateutta ja kilpailua. Haluamme opinnäytetyössämme nostaa esille myös sisarkateuden, koska sitä esiintyy kaikissa perheissä joissa on useampia lapsia. Perheiden biologiset lapset saattavat myös torjua sijoitetun lapsen. Sijaisperheiden alkuaikaan liittyy omia erityispiirteitä. Sijoitettu lapsi huomioi biologisten lasten ja vanhempien välillä kiinteitä tunne-siteitä ja biologinen lapsi menettää osan vanhempiensa huomiosta. Luonnostaan perheen biologisilla lapsilla on itsestään selvä asema ja paikka perheessä, mutta sijoitetun lapsen asema on epävarmempi. Tällöin sijoitetut lapset saattavat osoittaa aggressiivista ja osin kateellistakin käytöstä perheiden biologisia lapsia kohtaan. (Kerola 2010, 152–153.)

3 VERTAISTUKI

Kokemustiedon jakaminen voi olla yksi vertaistuen muoto. Tuen ja avun antamisen kautta ihminen voi kokea olevansa avuksi ja hyödyksi toiselle ihmiselle tai ryhmälle. Tämä on kokemustiedon jakamisessa hyvin tärkeää sisäistää. Omien kokemusten kertominen toiselle henkilölle voi avata samaan tilanteeseen joutuvalle henkilölle uusia näkökulmia, mutta se voi myös tuoda koke-
muksesta kertovalle uusia näkökulmia. Tämä voi silloin olla myös hyvä oppi-

miskokemus, jolloin sitä voi hyödyntää eri tavoin jatkossa. Näin ollen kokemustiedon jakaja ja sen saaja voivat saada tällaisesta vertaistapaamisesta paljon uusia näkökulmia. Kokemusasiantuntijan on hyvä miettiä etukäteen kuinka paljon hän on valmis antamaan itsestään ja persoonastaan kuulihoilleen. Tämän me mahdollistimme sillä, että jokainen kokemusasiantuntija sai kertoa itsestään sen minkä halusi. Henkilökohtaista kokemusta arvostetaan nykyään jo paljon. Se on tietoa, jota ei pysty oppimaan lukemalla. Kokemustietoa ei voi ottaa vastaan vertaillen, koska kokemustiedossa on aina kertojan oma tunne asiassa. Tämän takia kokemustieto ei ole kovinkaan yleispätevää ja siihen ei kenenkään tulisi suhtautua ainoana totuutena. Haastavaksi tilanteen tekee se, jos kokemustiedon vastaanottajalla ei ole vertailupohjaa toisen vastaavassa tilanteessa olevan henkilön kanssa. Kokemustiedon antamisella pyritään saamaan kuulijalle uusia näkemyksiä käsiteltävästä aiheesta, muuttaa ajatuksia toivottavasti positiivisemmaksi ja avoimemmaksi. Aina on kuitenkin toiveena, että kokemustiedon jakaminen olisi vastaanottajalle jollain tasolla hyödyllinen. Se, minkä asian kukin vastaanottaja poimii käyttöönsä, on aina viime kädessä kiinni hänestä itsestään. (Laatikainen 2010, 21–23.)

Päätimme käyttää kokemuksellista tietoa hyväksemme ja toteuttaa tapaamisen, jossa oli jo toimivia sijaissisaruksia sekä siihen mahdollisesti ryhtyviä lapsia ja nuoria. Kutsuimme vieraaksemme mahdollisimman monta lasta ja nuorta jolloin Pride-valmennettavien vanhempien lapset saivat kuulla erilaista kokemustietoa mahdollisimman monelta jo sijaissisarena toimivalta lapselta ja nuorelta.

3.1 Ryhmänohjaus

Ryhmässä, jossa tarkoituksena on tiedon ja kokemusten jakaminen, tehokkuus kasvaa suuremmaksi, mitä enemmän ryhmässä on osallistujia. Ryhmä toimii parhaiten kun osallistujia on noin 12. Tällöin käsiteltäviin asioihin saadaan useita erilaisia näkökulmia, mutta jokaisella osallistujalla on mahdollisuus saada äänensä kuuluville. Sopivan kokoinen ryhmä voidaan jakaa tarvittaessa pienempiin alaryhmiin. Tällöin voidaan paremmin käsitellä erilaisia asiakokonaisuuksia tai jos ryhmässä puheroolit eivät jakaudu tasapuolisesti. Ryhmän suurin hyöty tulee kuitenkin osanottajille kertyneestä osaamisesta sekä kokemuksista, joita he jakavat ryhmässä. Ryhmän jäsenet toimivat ikään

kuin peileinä itselleen sekä toisilleen. He saavat erilaisia tapoja ajatella asioista ja voivat oppia uusia tapoja ratkaista ongelmia. (Vänskä, Laitinen-Väänänen, Kettunen & Mäkelä 2011, 92.)

Ryhmä voi koostua erilaisista ihmisistä, jotka on koottu vain yhtä tilaisuutta varten tai säännöllisin väliajoin kokoontuvista ryhmistä (Kyngäs, Kääriäinen, Poskiparta, Johansson, Hirvonen & Renfors, 2007, 104). Ryhmänohjaus voi olla kongnitiivista eli tiedollista, jolloin se voi helpottaa osallistuvien päätöksentekoa sekä tietojen ja taitojen tuottamiseen keskittyvänä toimintana. Ryhmänohjauksessa toteutuvat ryhmän peruselementit: yhteiset tavoitteet, jäsenten yhteenkuuluvuus ja vuorovaikutteisuus, ryhmän kokeminen palkitsevana ja ryhmän yhteiset säännöt. Usein ryhmässä toteutuvat myös neuvonnalliset ulottuvuudet. Ryhmänohjauksessa korostuvat kokemusperäinen oppiminen, jolloin omakohtainen kokemus on oppimisen perusta ja lähtökohta. Kokemusperäisessä oppimisessa kokemukseen perustuva tieto on usein tehokkaampaa kuin pelkkä läsnäolo ja kuuntelu. (Vänskä ym. 2011, 88 – 91.)

Meidän opinnäytetyön toiminnallisessa osuudessa oli kyse keskusteluryhmästä, jonka tarkoituksena oli tarjota vertaistukea perhehoidosta ja sijaissaruudesta. Ryhmän tarkoituksena oli vertaistuen saaminen sekä vertaiskokemuksista oppiminen. Kokemuksien jakamisella oli tarkoitus tuoda Pride-valmennukseen osallistuville perheille kosketuspintaa käytännön perhehoitoon sekä kokemuksiin sijaissaruudesta.

Ryhmä elää ja muuttaa muotoaan elinkaarensa aikana. Ryhmäprosessi voidaan jakaa useaan vaiheeseen. Ryhmäprosessin vaiheiden tunteminen auttaa ja tukee ryhmänohjaajaa sekä ryhmään osallistuvia ymmärtämään, mitä ryhmässä tapahtuu ja mitä tekijöitä tapahtumien taustalla voi olla. Yleisimmin tunnetun kasvatustieteilijän Tuckmanin kehittämän vaihemallin mukaisesti ryhmän elinkaari voidaan jakaa viiteen eri vaiheeseen: ryhmän muotoutumisvaihe (forming), myrskyämisvaihe (storming), sääntöjen luominen ja vakauttamisen vaihe (norming), työskentelyvaihe (performing) ja päätösvaihe (adjourning). (Tuckmann 1977, 384–399.)

Ryhmän muotoutumisvaiheessa ilmapiiri on usein tunnusteleva ja osin kohtelias. Ryhmän jäsenet opettelevat tuntemaan toisiaan. Jäsenet ovat yksilöitä,

eikä yhteenkuuluvuuden me henkeä ole päässyt vielä syntymään. Ryhmän jäsenet ottavat kuitenkin nopeasti erilaisia rooleja, on hiljaisia ja puheliaita ja he erottuvat ryhmästä. Tunnelma on innostunut ja odottava. Seuraavassa vaiheessa ryhmän ”kuherruskuukausi” on ohi ja siitä seuraa myrskyämisvaihe. Se on luonnollinen vaihe, jolloin ryhmän jäsenet uskaltavat tuoda julki erimielisyytensä. Myrskyämisvaihetta kuvaavat keskinäinen kilpailu, puolien valitseminen ja puolustuskannalla oleminen. Myrskyämisvaiheen lopulla ymmärrys toisia kohtaan kuitenkin lisääntyy. Sääntöjen luomisen ja vakauttamisen vaiheessa ryhmä hitsaantuu yhteen ja yhdessä toimiminen alkaa. Ryhmässä valitsee ”me-henki” ja yhteiset päämäärät toiminnalle. Tässä vaiheessa ryhmä luo yhteiset perussäännöt, joista pidetään kiinni. Sääntöjen luomisen vaiheessa ryhmän jäsenet kykenevät antamaan rakentavaa palautetta ja turhia konflikteja vältetään. He myös tukeutuvat toisiinsa ja heidän välille syntyy aitoa jakamista. Työskentelyvaiheessa ryhmä toimii hyvin yhdessä ja tuottaa tulosta. Tässä vaiheessa ryhmä toimii jo itsenäisesti ja tarvitsee vähemmän johtamista ohjaajan taholta. Ryhmän jäsenet ymmärtävät ja erottavat toisistaan henkilökohtaiset ja ryhmään liittyvät prosessit. Tässä vaiheessa korostuvat myös vahvasti sitoutuminen ryhmään. Päättövaiheessa iloitaan saavutetuista päämääristä, mutta koetaan myös haikeutta toiminnan ja ryhmän päättymisestä. (Vänskä ym. 2011, 89 – 92.)

3.2 Vertaisryhmän ohjaaminen

Vertaisryhmässä ohjaajan rooli ei ole hallita, vaan ohjata keskustelua ryhmän jäsenten välillä. Hän voi tukea ryhmän muodostumista omalla vuorovaikutuksellaan. Tärkeää on kuitenkin hyväksyä, että hän on vain pieni tekijä ryhmäläisten muutosprosessissa. Ryhmän prosessi etenee ohjaajasta huolimatta ja ryhmän muilla jäsenillä on useinkin häntä suurempi rooli. Ryhmän olisi tarkoitus käydä keskustelua ryhmän jäsenten välillä. Tärkeää on huomioida, että vähemmän aktiiviset jäsenet saavat puheenvuoron, heidät huomioidaan sekä kannustetaan vuorovaikutukseen ryhmässä. Puheenvuoroja voidaan myös jakaa ohjaajan toimesta aktiivisimmilta passiivisemmille puhujille. Ryhmän hiljaisimpien puheenvuoroja ei tulisi keskeyttää, vaan rohkaista positiivisella palautteella keskusteluun osallistumisesta. Hiljaisemmat osallistujat olisi hyvä sijoittaa erillisiin ryhmiin, jolloin heidän osallistumistaan ryhmän keskusteluun tuetaan paremmin. Ryhmän ohjaamisen tärkein tehtävä on kuitenkin, että

kaikki osallistujat voivat toimia ja heidät hyväksytään ryhmässä yksilöinä. (Vänskä ym. 2011, 96 – 97.)

Ohjaajan ei tarvitse olla ryhmässä käsiteltävän aiheen asiantuntija. Meidän toteutetussa vertaisillan ryhmässä asiantuntemus sijaissisaruuksiin kohtaan tuli osallistujilta itseltään ja tarkoituksena oli tuoda se julki osallistujien kesken.

Ohjaajalla on myös tärkeä rooli ryhmän tunneilmastoon vaikuttamisella. Tavoitteena on luoda hyvä ja turvallinen olo ryhmässä jokaiselle osallistujalle. Ohjaajan omat odotukset ryhmästä vaikuttavat häneen tapaansa ohjata ryhmää. On tärkeää muistuttaa itseään, että ryhmä on hieno ja siinä on upeita yksilöitä. Tämä alkaakin luonnollisesti toteutua jo heti ryhmän alussa, kun ohjaaja tervehtii jokaista ryhmään osallistujaa henkilökohtaisesti ja ilmaisee elein tai ilmein, kuten hymyllä iloa hänen osallistumisestaan ryhmään. Nimeltä puhuttelemisen vahvistaa osallistuvan puhujan tunnetta siitä, että hän on tärkeä ja hänen sanomisillaan on merkitystä.

Ryhmän aktivoiminen keskustelevalle ryhmäksi edellyttää sitä, että ohjaaja ei ole koko ajan äänessä. Jos ohjaaja haluaa toimia tiedonjakajana, ryhmästä tulee helposti passiivinen ja vastaanottava aktiivisen autonomisuuden sijasta. Ohjaajalla saattaa olla houkutus lähteä viemään ryhmän keskustelua omien kiinnostuksen kohteiden ja kokemusten suuntaan. Ryhmän keskustelun rajaaminen ajallisesti tukee keskustelua. Taukojumppa tai kahvihetki auttaa ryhmän osallistujia jatkamaan keskustelua. Nyrkkisääntönä voidaan pitää, että kahden tunnin ryhmätapaamisissa voi olla enintään kaksi tai kolme ryhmän yhteistä 20 minuutin pituista keskustelua. Muun ajan ryhmän tulisi työskennellä pienemmässä ryhmässä keskustellen tai tehtävien parissa. Ryhmänohjauksen aikana kannattaa ohjaajan panostaa omaan kehittymiseen ryhmänohjaajana. Palautteen kerääminen ryhmältä sekä itsearviointi ovat keinoja oman kehittymisen seuraamiseksi ja tukemiseksi. (Vänskä, ym. 2011, 98 – 100.)

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

4.1 Opinnäytetyön tehtävä ja tarkoitus

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli huomioida mahdollisia sijaisperheiden biologisia lapsia ja järjestää heille toiminnallinen vertaistapaaminen. Vertaisillan

tavoitteena oli tuoda tietoa sijaissisaruuudesta, siten että jo toimivat sijaissisarot kertovat kokemuksestaan olla sijaissisar. Tavoitteena oli myös rohkaista sijais-sisarina toimivat kertomaan arjen kokemuksistaan ja antamaan lapsille kuvausta sijaisperhetoiminnasta sekä kertomaan heidän tuntemuksistaan perhehoidosta. Mallin avulla on tarkoitus tuoda vaihtoehto, miten sijaissisaruuutta tuodaan esille jo ennen perhehoitoon sijoittamista. Perhehoitajiksi aikovien perheiden lapsille on tärkeää tuoda tietoa sijaissisaruuudesta ja täten vähentää mahdollisia ennakkoluuloja ja pelkoja sijaissisaruuudesta. Keskustelu vertaisryhmässä jo sijaissisarina toimivien kanssa loi puitteet lapsille kysyä ja keskustella aiheesta. Lasten on tärkeää kokea, että heidät ja heidän mielipiteensä huomioidaan jo valmennusvaiheessa. Perhehoitajaksi ryhtyminen vaikuttaa koko perheeseen ja perheen biologisten lasten huomioiminen tukee perhehoidon onnistumista ennen mahdollista sijoitusta. Myös Perhehoitoliitto suosittelee, että sijaissisarouden valmennus olisi jatkossa huomioitava paremmin. (Ketola 2005, 16.)

Järjestimme joulukuussa 2014 vertaistapaamisen sijaisperheeksi aikovien vanhempien biologisille lapsille Pride-valmennuksen yhteydessä. Työmme avulla halusimme korostaa biologisten lasten asemaa sijaisperheissä ja saada toimiva käytäntö, jolla heitä voidaan huomioida jo ennen sijaissisaruuutta. Sijaislapsen tulo perheeseen on iso muutos myös lapsen elämässä. Vertaisillan avulla halusimme saada kuuluville lasten ja nuorten omia ajatuksia sekä tunteita. Idea illan toteutukselle tuntui luonnolliselta sijoittaa iltaan, jolloin vanhemmat käyvät Pride-valmennusta. Meistä konkreettinen tapaaminen oli lapsille luonnollisempi tapa tutustua uuteen asiaan. Tähän soveltuu hyvin vertaistapaamisen menetelmä.

4.2 Toteutusympäristö ja osallistujat

Perheille oli luvassa yksi ylimääräinen valmennusilta. Paikalle kutsuttiin valmennettavat perheet ja heidän biologiset lapsensa tilaajan toimesta. Kokemus asiantuntijat eli jo perhehoitajina toimivat perheet ja heidän biologisten lasten lukumäärän tiesimme jo suunnittelu vaiheessa. Meillä ei ollut suunnittelun vaiheessa kuin alustavaa tietoa, kuinka monta valmennettavaa perhettä oli mukana. Myöskään heidän mukanaan tulevia lasten lukumäärää emme tiedäneet.

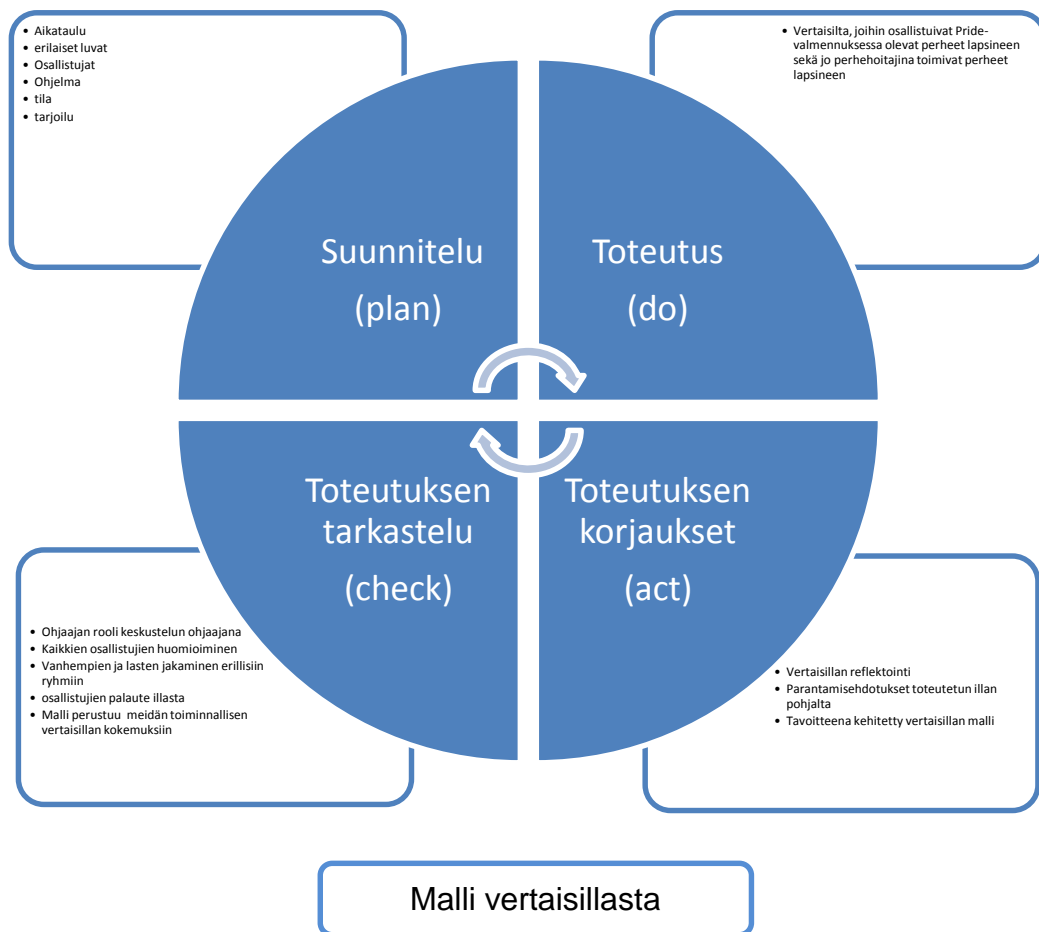
varmaksi etukäteen. Toteutusympäristö oli Porvoon sosiaalitoimen tilat, jossa perheet kävivät valmennusta.

4.3 Toteutuksen menetelmät

Toiminnallisen osuuden menetelmä pohjautuu vertaistukeen ja kokemukselliseen oppimiseen (Laatikainen 2010, 21). Halusimme vertaisillassamme luoda ohjattua keskustelua ryhmän sisällä, koskien perhehoitoa ja sijaissisaruuutta. Keskiössä toiminnassa olivat Pride-valmennuksessa olevien perheiden lapset sekä jo sijaissisarina toimivat lapset ja nuoret. Toiminnallisen vertaisillan suunnittelu aloitettiin yhteistyössä Pride-valmentajien kanssa, jonka aikana hahmottelimme illan kulkua, mahdollisia osallistujien määrää ja keskustelun aiheita. Aikataulun ja iltaan varatun ajan suhteen ohjelmaa ei voinut olla liikaa ja ettei se veisi aikaa illan päätarkoitukselta eli sijaissisarisuuden merkityksen keskustelulta.

Vertaisillan toteutuksessa meidän ohjaajien rooli oli olla taustaseuraajina ja keskustelun ohjaajina oikeaan suuntaan. Vertaisiltaan osallistujat keskustelivat aktiivisesti ja meidän ohjaajien tarkoituksena oli vain seurata keskustelun kulkua sekä jakaa puheenvuoroja tasaisesti myös hiljaisemmille osallistujille. Keskustelun ohjaaminen ja lasten äänten saaminen kuuluviin oli meidän ohjaajien keskeinen tehtävä. Suunnittelemastamme ohjelmasta jäi toteutetussa illassa pois paljon ohjelmaa, koska illan aikataulu ei mahdollistanut kaiken tekemistä. Suunnitelmassa olimmekin valikoineet meidän mielestä iltaan ja aiheeseen parhaiten sopivat tehtävät, kuten mielikuvaharjoitus, jonka saimme ohjattua.

Kehittämismenetelmän tukena on PDCA-sykli, joka käsitetään ongelmanratkaisumallina ja kehittämismenetelmänä. PDCA perustuu ympyrään, jota kierretään: Oheinen syklimalli kuvaa niitä eri vaiheita, joilla pääsimme kehitettyyn malliimme vertaisillasta. PDCA-syklin avulla kuvaamme työn eri vaiheita, joiden avulla kehitimme toiminnallisen illan pohjalta mallin.

Kuva 1. Demingin PDCA-sykli, jonka avulla kuvaamme prosessimme eri vaiheita

4.4 Eettinen pohdinta

Iltaan osallistuminen oli lapsille ja nuorille vapaaehtoista. Kehittämiseen ja vaikuttamiseen osallistuminen ei voi olla velvoittavaa. Lapsilla pitää olla oikeus olla osallistumatta. Kaikki lapsethan eivät itse halua osallistua toimintaan, mutta voivat tuntea toiminnan tärkeäksi ja olevansa osallisina toisten lasten kautta. Osallistumiseen liittyvien positiivisten mielikuvien varjolla siitä ei saisi tehdä lapsille velvollisuutta tai moraalista pakkoa, johon on ryhdyttävä vanhempien miellyttämiseksi. Lapsen kunnioittamisella tarkoitetaan, että ohjaajilla on oltava edellytykset kohdata lapset ja perheet tavalla, joka saa lapset tuntemaan välittämistä ja arvostusta. Toisaalta työskentelyn tulee olla myös sel-

laista, että lapsi voi kokea hyötyvänsä siitä välittömästi, mutta monet hyödylliset asiat voivat tulla lapselle näkyväksi vasta paljon varsinaista toimintaa myöhemmin. Hyöty voi olla hyvin konkreettista, esimerkiksi mielekästä tekemistä tässä hetkessä tai esimerkiksi yhteenkuuluvaisuuden tunnetta. Tärkeää on antaa lapselle lupa puhua vain sen verran, kuin itse haluaa asiastaan kertoa. Lapsille on kerrottava rehellisesti, mihin osallistumisella pyritään, mihin sillä on vaikutusta ja mihin lapsilla on mahdollisuus vaikuttaa. Osallistumisen jäätyä pelkästään paikalla olemiseksi, saattaa se lannistaa ja vaikuttaa voimakkaasti lapsen ajatuksiin omista vaikuttamismahdollisuuksistaan ja jopa arvokkuuden kokemuksestaan. (Hipp & Palsanen 2014, 9 –12).

Iltaan osallistuminen oli avointa, rehellistä ja asioista pyrittiin keskustelemaan lapsilähtöisesti. Aiheen herkkyyden vuoksi tarkoituksemme on korostaa sijaissisararuuden positiivista merkitystä. Illan tarkoitus ei ollut terapeuttilinen eikä hoitollinen, vaan tiedon lisääminen sijaissisaruuudesta. Tarkoituksena illan lopuksi oli jättää aikaa keskustelulle lasten ja nuorten kanssa, etteivät illan asiat jääneet mieleen painamaan. Vanhemmilta pyysimme kirjallisesti luvat lasten osallistumisesta iltaan. (liite 1) Kaikki tiedot ovat salassa pidettäviä ja ne hävitettiin tilaisuuden jälkeen asianmukaisesti.

5 VERTAISILLAN TOTEUTUS

Valmennettavia vanhempia oli viisi paikalla ja lapsia heillä oli mukana kymmenen. Mukana olevien lasten ikäjakauma oli 3–17 vuotta. Vierailijoina, jotka toimivat tilaisuudessa kokemusasiantuntijoina, oli kolme aikuista, jotka toimivat perhehoitajina, sekä kuusi lasta, jotka toimivat jo sijaissisarina. Lisäksi paikalla oli yksi sijoitettu, 13-vuotias lapsi. Valmennuksen kouluttajia oli paikalla kaksi, joista toinen oli perhehoitaja ja toinen sosiaalityöntekijä sekä me opinnäytetyön tekijät. Perheet olivat kokoonpanoltaan erikokoisia. Mukana oli uusioperhe, monilapsinen perhe ja yksi yksineläjä, jolla ei ollut omia lapsia.

Illan aluksi esittelimme itsemme ja kerroimme, että ilta liittyy opinnäytetyöhömmme, jossa käsittelemme sijaissisaruuutta. Täytimme osallistumislupakkaavakkeet illasta vanhempien kanssa. Meitä molempia kiinnostaa sijaisperheiden biologisten lasten tärkeys arjen perhehoidossa. Halusimme tuoda mahdollisille sijaissisaruksille tietoa siitä, mitä sijaislapsen tulo perheeseen tuo tullessaan. Ryhmytymisen tukemiseksi lapset ja nuoret saivat esitellä itsensä

toisilleen. Illan toteutukseen meille luvattiin kaksi tuntia aikaa, joten suunnitelimme ohjelman siten, että varsinaiselle keskustelulle, toiminnalle ja loppuyhteenvedolle jäi riittävästi aikaa. Illan puolesta välissä tarjottiin kahvit ja pullat. Vertaisillan tarkoituksena oli esittää kysymyksiä sijaissisaruuudesta ja vuoropuhelua aiheesta, jolloin saataisiin välitettyä tietoa, millaista on olla sijaissisar. Keskustelun lopuksi teimme mielikuvaharjoituksen: ”lapsen ensimmäinen vuorokausi perheessä”, jonka tarkoituksena oli saada osallistujat miettimään konkreettisesti lapsen ensimmäistä vuorokautta uudessa perheessä. Harjoituksen jälkeen kävimme tehtävän läpi sekä keskustelimme yhdessä ajatuksia ja tunteita läpi, ettei osallistujille jää mikään mieltä painamaan.

Toteutetun illan tarkastelussa esiin nousivat palautteet osallistujilta. Niistä ilmeni, että vertaisilta oli onnistunut ja siitä pidettiin. Lasten palautteesta nousi esiin illan alun keskustelu ja etenkin se, että vanhemmat ikään kuin ”varastivat” lasten aikaa keskustelulta ja lapset kokivat sen pitkäväteiseksi. Palautteissa nousi esiin aiheen tärkeys ja vertaistuen sekä kokemuksellisen oppimisen tärkeys. Palautetta kerättiin lapsilta kirjallisena (liite 4) ja vanhemmilta suullisena.

5.1 Suunnittelu ja ennakkovalmistelut

Tilaaajan kanssa lähdettiin illan työstämiseen tutkimusluvalla, johon he halusivat alustavaa suunnitelmaa illan kulusta (liite 1). Luvan tultua pystyimme miettimään konkreettista tekemistä iltaan ja, koska tiedossamme oli iltaan varattu aika, aloitimme suunnittelun sen pohjalta. Valmistelimme kutsukirjeet osallistujille, jossa kerroimme jo hieman etukäteen meistä ja mitä vertaisilta käsittelee (liite 2). Tarvitsimme luvat biologisten lasten osallistumisesta iltaan, joten toteutimme heille lupalaput (liite 3). Haastattelimme yhtä perhehoitajaa sekä valmennuksen ohjaajia siitä, millaisia toiveita heillä olisi iltaa varten. Konkreettinen tekeminen ja vertaisryhmä vaikuttivat heidän mielestään hyviltä ideoilta. Illan suunnittelun pääpaino haluttiin pitää keskustelussa sijaissisaruuuden ympärillä. Illan aikana tarjottavat pullat, päätimme leipoa itse. Tilaaja lupautui tarjoamaan kahvit. Suunnitelimme ajankäytön siten, että keskustelulle varattiin suurin osa ajasta, kahvitarjoilu olisi noin illan puolesta välissä, jonka jälkeen suunniteltiin mielikuvaharjoituksen tekeminen ja illan lopuksi olisi loppukeskustelu.

5.2 Illan aloitus

Paikka järjesteltiin siten, että istuttiin piirin muodossa, jolloin keskusteluyhteys oli jokaisen osallistujan kesken. Kouluttajat aloittivat tilaisuuden kertomalla vielä tapaamisesta, ja me esittelimme opinnäytetyötä sekä sen tarkoitusta sijaissisaruiden huomioimiseksi. Tilaisuutta jatkettiin lyhyellä esittely kierroksella, jolloin osallistujilla oli mahdollisuus kertoa itsestään sen verran mitä halusivat. Valmennettavat saivat kysellä vierailijoilta kysymyksiä sijaissisaruiden puolesta. Keskustelu laajeni myös muihin perhehoitoa koskeviin kysymyksiin. Tilaisuuden puolesta välissä tarjottiin kahvit sekä pullat. Lapsille oli tarjolla myös mehua. Tauon aikana päätimme kouluttajien kanssa, että jaotimme lapset ja vanhemmat erillisiin tiloihin. Kouluttajat jatkoivat keskustelua vanhempien kanssa ja me jäimme lasten sekä vierailijoiden kanssa jatkamaan keskustelua heidän ajatuksistaan. Näin pääsimme paremmin keskusteluyhteyteen lasten tuntemuksista sijaissisaruiden puolesta. Lopuksi keräännymme vielä yhteen ja kävimme läpi illan tuntemuksia sekä keskustelimme myös illan tarpeellisuudesta jatkossa Pride-valmennuksen yhteydessä.

Kouluttajilla oli käynyt aikataulua koskeva virhe, ja he olivat ilmoittaneet osallistujille väärän alkamisajankohdan, jolloin osallistujat olivat jo paikalla meidän tultuamme paikalle. Esittelykierroksen jälkeen keskustelu jatkui vilkkaana. Vanhemmilla oli paljon kysymyksiä ja ajatuksia koskien perhehoitoa. Lapset jäivät keskustelussa hieman sivuosaan. Tästä johtuen päätimme tauon jälkeen jakaa vanhemmat ja lapset erillisiin tiloihin keskustelua varten. Vanhemmat jatkoivat keskustelua kouluttajien parissa, ja me keskustelimme lasten kanssa. Näin ollen saimme paremmin lasten äänen kuuluviin, jota toiminnalla haimme. Lapsilla oli paljon kysymyksiä ja ajatuksia sijaissisaruiden puolesta. Kysymyksissä nousi esiin huoli mahdollisesta sijaissisaruiden kokemuksista ennen perhehoitoa, sopeutuminen sijaisperheeseen sekä sijaissisaruiden asema perheessä. Vanhempien ajan riittäminen kaikille lapsille aiheutti myös kysymyksiä. Lapsilla oli myös huoli mahdollisen sijaissisaruiden kohtelemisesta ja kohtaamisesta, että hänellä olisi hyvä asua juuri heidän perheessään. Näihin kysymyksiin lapset saivat vastauksia jo sijaissisarina toimivilta lapsilta ja nuorilta. Huomasimme, että lasten kanssa oli keskusteltu aiheesta kotona ja sijaissisaruuksella ei aiheena ollut heille vieras.

5.3 Varsinainen vertaisillan työskentely

Seuraavaksi vuorossa oli lasten kanssa tehtävä mielikuvaharjoitus sijaislapsen ensimmäisestä päivästä sijaisperheessä. Lapsia pyydettiin laittamaan silmät kiinni ja eläytymään sekä kuuntelemaan kysymyksiä, joihin vastattiin spontaanisti, ilman erillisiä vastausvuoroja. Lapset keskittyivät tehtävään hyvin ja vastailivat selkeästi kysymyksiin. Näin lapsille saatiin luotua mielikuva mahdollisen sijaissisaruksen tulosta perheeseen.

Mielestämme tehtävä onnistui hyvin. Lapset rohkaistuivat ilman vanhempia keskustelemaan ja tuomaan ajatuksiaan julki paremmin. Tehtävän jälkeen kävimme yhdessä läpi tuntemuksia ja ajatuksia tehtävästä, ettei osallistujille jäänyt mitään mieltä askarruttamaan. Paikalla ollut sijoitettu poika oli hyvä lisä tilaisuudessa ja hän toi tilaisuuteen myös sijoitetun lapsen näkemyksen sijaissisarudesta. Siitä saimme myös vanhemmilta tämän pojan osallistumisesta hyvää palautetta. Lopuksi kokoonnuimme vielä yhteen ja teimme kyselykierroksen jokaisen osallistujan ajatuksista tämän kaltaisen illan järjestämisestä jatkossa Pride-valmennuksen yhteydessä. Vanhempien suullisen palautteen mukaan tarvetta tämän kaltaisiin tapaamisiin olisi myös jatkossa. Heillä olikin yllättävän paljon kysymyksiä sijaisvanhemmuudesta.

5.4 Illan päättäminen

Toteutetun illan tarkastelussa esiin nousivat palautteet osallistujilta. Niistä ilmeni, että vertaisilta oli onnistunut ja siitä pidettiin. Lasten palautteesta nousi esiin illan alun keskustelu ja etenkin se, että vanhemmat ikään kuin ”varastivat” lasten aikaa keskustelulta ja lapset kokivat sen pitkäväteiseksi.

Lapset täyttivät nimettömänä palautelomakkeen (liite 4), joissa kyseltiin ajatuksia illasta. Kaikki lapset vastasivat paikan päällä lomakkeen kysymyksiin:

Kivaa oli heidän mielestään, kuulla ja kertoa mielipiteitä, tunteita ja kokemuksia. Mielikuvaharjoitus oli myös mieleinen. Tilaisuus koettiin positiivisena ja hyödyllisenä kokemuksena. Ohessa lainauksia lasten ja nuorten antamasta palautteesta:

Minusta oli kiva tavata sijaissisaria

Minusta oli kiva kuulla, millaista on olla sijaissisar

Kivaa oli tavata perheeseen sijoitettu poika

Kurjaa oli pienempien lasten mielestä paikalla istuminen ja pelkkä puhuminen.

Kurjaa oli, että alussa vanhemmat puhuivat niin paljon

Istumista ja paikalla oloa oli liikaa

Leikkejä lisää

Palautetta Ajatuksia/ Ideoita tulevaisuuteen- kohtaan: vastauksissa tuli ilmi, että jatkossa myös lapset haluaisivat tämän kaltaisia tapaamisia vanhempien valmennuksen yhteydessä. Lapset toivoivat jatkossa mahdollisia kysymyksiä etukäteen tilaisuutta varten.

Onko vanhemmilla vielä aikaa, kun meille tulee uusi lapsi?

Pitääkö minun olla kiltti, etten pahoittaisi sijoitetun lapsen mieltä?

Tykkääköhän se uusi lapsi olla meillä?

6 VERTAISILLAN REFLEKTOINTI JA KEHITETTY MALLI

Lasten antaman palautteen perusteella näyttäytyisi tarpeellisena tämän kaltaisen tapaamisen järjestäminen jatkossakin Pride-valmennuksen yhteyteen tai erillisenä iltana ennen sijaissisaruksen tuloa perheeseen. Näin tuettaisiin perheiden biologisten lasten sopeutumista ja tiedonsaantia ennen sijaissisaruiden alkamista. Tämä tukisi myös perhehoidon onnistumista.

Tämän kaltaisen illan järjestämiselle on selkeä tarve, tulevien sijaisperheiden biologiset lapset tulisi ottaa jo vanhempien valmennuksen aikana huomioon ja

saada samalla heidän äänensä kuuluviin. Illan suunnitteluosio sujui meiltä hyvin; meille oli selvää, miten halusimme tuoda sijaissisaruu- tta esille ja näin pää- timme viedä mukamme vieraita, joilla oli kokemus siitä millaista on olla si- jaissisar. Yhteistyö kouluttajien kanssa sujui hyvin, he arvostivat alusta asti sitä, että halusimme korostaa tulevien sijaissisarusten tietämystä sijaissisaruu- desta.

Olimme sopineet aikataulun sijaisvanhempien kouluttajien kanssa. Siinä kävi- kin virhe ja aloitusajaksi olikin kerrottu toinen, kuin mikä meille illan vetäjille. Siinä jäi illan valmistautuminen paikan päällä liian lyhyeksi, kun valmennetta- vat perheineen olivat samassa tilassa jo meitä odottamassa. Tässä olisi hyvä ollut vielä esimerkiksi viikkoa aiemmin varmistaa ajankohta ja kellonaika mo- lemmin puolin. Havaitsimme, että suunnitelulla on todella tärkeä merkitys illan toteutuksen kannalta.

Me aloitimme niin, että vanhemmat lapsineen sekä vierailijat vanhempansa kanssa olivat kaikki yhdessä. Kävimme pienen esittelykierroksen sen jälkeen, kun olimme esitelleet itsemme ja kertoneet miksi tämä ilta on järjestetty. Tä- män jälkeen järkevintä olisi ollut jakaantua heti niin, että vanhemmat olisivat lähteneet toiseen tilaan kouluttajien kanssa heidän järjestämän ohjelman pa- riin. Nyt vanhemmat meillä jäivät samaan tilaan ja he aikoivat omalla tiedon janoamisella viedä lapsille tarkoitetun ajan miltei kokonaan. Huomasimme tä- män nopeasti ja tauon aikana päätimme jakaa lapset ja vanhemmat erikseen, jolloin saimme lasten äänet kuuluviin. Illan tarkoituksena oli kuitenkin huomi- oida lapsia ja saada heidän äänensä kuuluviin.

Tauon jälkeen lapset alkoivatkin jutella ja kyselemään vierailijoilta mieltä as- karruttavia kysymyksiä ja kertoivat omia ajatuksia mahdollisesta sijaissisaruu- desta. Tämän vaiheen koimme onnistuneeksi. Jos olisimme aloittaneet heti alussa pelkästään lapsien kanssa, olisi kannattanut alkuun ottaa muutamia tu- tustumisleikkejä. Uskomme, että se olisi tuonut vapautuneemman ilmapiirin ja turhaan ujosteluun ei olisi mennyt aikaa. Saamaamme palautettakin ajatellen pelkkä istuminen ja keskusteleminen olivat pienemmille liian puuduttavaa. Ikä- jakauma on hyvä huomioida ennen tällaisen illan pitämistä, näin voi etukäteen huomioida sen, miten asiaa lähestyy eri-ikäisten kanssa, ja miettiä myös sitä, jos olisi jakautunut kahteen pienempään ryhmäänkin.

Vierailijat olivat avoimia ja antoivat lapsille heidän tasoisia vastauksia. Meillä mukana vierailijana ollut sijoitettu lapsi oli menestys. Lapsi osasi kertoa tunteuksiaan siitä, millaista on olla sijoitettu sekä millaista elämä sijaisperheessä on. Samasta perheestä oli mukana lapsen sijaissisar, näin molemmat kertoivat omia ajatuksiaan sijaissisaruuudesta. Tämä oli osallistujille erittäin antoisaa. Hetki oli tunteellinen, sillä heidän välilleen oli syntynyt lämmin sijaissisarusuhde.

Teimme lasten kanssa mielikuvaharjoitteen ”Sijoitetun lapsen ensimmäinen päivä sijaisperheessä”. Pyysimme lapsia sulkemaan silmänsä ja huutelemaan tuleviin kysymyksiin spontaanisti. Tämä harjoitus onnistui mielestämme hyvin. Tämän avulla he saivat pienen kosketuksen siitä, mitä mahtaa olla, kun sijais-sisar tulee omaan kotiin. Lopuksi pyysimme vielä vanhemmat samaan tilaan ja annoimme heille vielä hetken kysellä vierailtamme mielessä olevia kysymyksiä. Lapset täyttivät palautelappua sillä aikaa. Tilaisuuden lopuksi kiitimme perheiden osallistumista opinnäytetyömme toiminnalliseen osuuteen sekä ja-oimme kaikille paikalla olijoille Brunbergin pusut ja lapsille osallistumistodistukset sekä vierailijoille pienet lahjat. Illan päättäminen meni mielestämme hyvin, ja vanhemmat antoivat meille positiivista palautetta siitä, että olimme tällaisen illan järjestäneet. Erityiskiitosta tuli mukana olleesta rohkeasta sijoitustusta lapsesta.

Tämän kaltaiselle tilaisuudelle on ehdottomasti tarvetta ja toivomme, että tilaaja ottaisi vertaisillastamme mallin heille Pride-valmennuksen yhteyteen. Tiedon ja puhumisen tarve on suuri ja on hyvä huomioida, että sijoituksen onnistumiseen tarvitaan koko perhettä, perheen biologisia lapsia ei tule unohtaa missään vaiheessa, vaan heidät on hyvä ottaa jo valmennusvaiheessa mukaan.

6.1 Kehitetty malli

Meidän toteutetussa mallissa Pride-valmennuksessa oleville perheille järjestettiin ylimääräinen ilta, joka ei muutoin olisi valmennukseen sisältynyt. Illan palautteen perusteella, lapset tarvitsisivat useamman kerran vertaisillan kaltaisia tapaamisia. Tällöin tärkeä ryhmäytymisen prosessi saataisiin syntymään ja saataisiin syntymään luottamusta lasten ja nuorten välille, minkä jälkeen kes-

kustelu syventyisi. Lapsilla on tarve saada kuulla arjen kokemuksia jo sijaissisarina toimivilta lapsilta ja nuorilta kokemuksia arjesta. Sijaissisariiksi aikovilla lapsilla olikin paljon kysymyksiä sijaissisaruksilta ja meidän toteuttamalla mallilla lapsilla oli mahdollisuus keskustella sekä kysellä arjen kokemuksista lapsilähtöisellä tavalla. Kysymyksissä lapsilta nousi esiin, että miten he parhaiten tukisivat tulevan sijaissisaren sopeutumista juuri heidän perheeseen ja kuinka heidän tulisi toimia, etteivät pahoittaisi hänen mieltään. Lapset kokivat tärkeäksi sijaissisaren huomioimisen ja vanhempien ajan lapsille. Tämän aihepiirin pohjalta meidän kehitetyssä mallissa olisi varattu aikaa keskustelulle ensimmäiselle ja toiselle tapaamiskerralle.

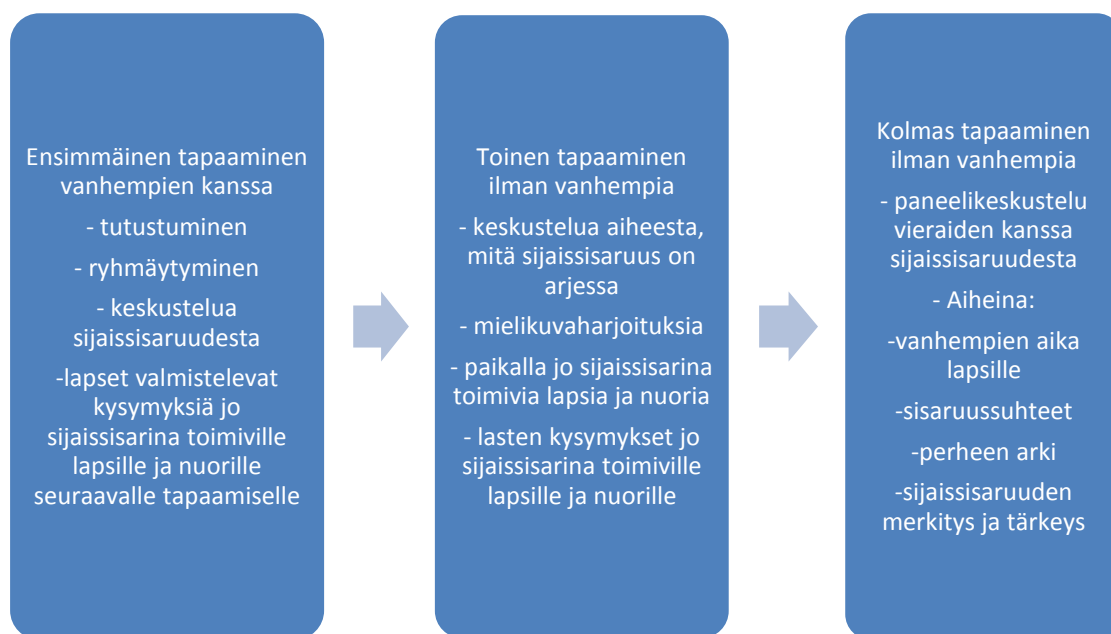
Perheiden biologisten lasten huomioiminen jo vanhempien valmennuksen aikana tukee mahdollisen sijoituksen onnistumista, koska tällöin myös perheiden lapsilla on ollut mahdollisuus osallistua valmennukseen ja paremmin valmistautua sijaissisaruksen tuloon perheeseen sekä sen vaikutuksia perheen arkeen. Päätöksen perhehoitajaksi ryhtymisestä tekevät kuitenkin perheen vanhemmat, mutta sen vaikutukset koskettavat koko perhettä.

Meidän toteutetussa illassa vanhemmilla oli paljon kysymyksiä ja lapset sekä nuoret jäivät toisinaan sivuosaan. Vanhemmat olivat jo Pride-valmennuksen yhteydessä tutustuneet ja ryhmä oli jo muodostunut. Lapset ja nuoret olivat toisille vieraita, joten he eivät saaneet ääntänsä kuuluviin alusta lähtien. Jatkossa lapset ja nuoret sekä vanhemmat tulisi selkeästi jakaa erillisiin keskusteluryhmiin, jolloin valmennuksessa olevien perheiden lapset voitaisiin huomioida vielä paremmin. Itse koimme myös, että illan ohjaajina saimme lapset ja nuoret keskustelemaan paremmin aiheesta vanhempien siirryttyä toiseen tilaan. Vänskä ym. (2011) mukaan, tämä tukee ryhmäytymistä sekä luo mahdollisuuden jokaisen tuoda mielipiteensä esille. Lasten ja nuorten parissa ohjaaminen oli meille ominaisempaa. Lapsilta ja nuorilta tuli myös toive, että iltaan kohdennettuja kysymyksiä olisi voinut esittää jo etukäteen.

Meidän toteutettuun iltaan osallistuneet lapset ja nuoret olivat keskustelleet sijaissisaruuteen sekä perhehoitoon liittyviä asioita kotona, eikä asia ollut heille vieras. Tärkeää olisi huomioida ja tuoda esille sijaissisarouden vaikutuksia myös niiden perheiden lapsille, jotka eivät ole käsitelleet aihetta vanhempien kanssa näin kattavasti kuin meidän vertaisillassa olleet lapset. Kysymyksissä

nousi esiin huoli, miten sijaissisarukset heidän kotiinsa sopeutuisi ja miten heidän tulisi toimia, että hän sopeutuisi heille mahdollisimman hyvin.

Meidän myöhemmin esiteltävä malli tukisi valtakunnallista Pride-valmennusta ja huomioisi perheiden biologiset lapset, ennen sijaissisaruksen tuloa perheeseen. Pride-valmennus tukee osaltaan perheitä perhehoitoon, meidän mallimme olisi täydentävä lisä. Jatkossa tapaamisia voisi olla useampikin, jolloin ryhmäytyminen paranisi ja perhehoitoa sekä sijaissisaruuksi voisi käydä laajemmin läpi, kuin mitä me toteutimme mallissamme. Lapsilta tuli myös selkeä toive erilaisten tehtävien tekemiseen, mutta sellaiseen ei ollut ajallisesti mahdollisuuksia tämän toteutukseen.

Kuva 2. Kehitetty malli vertaisilloista Pride-valmennuksen yhteyteen

Meidän kehittämässä mallissa vertaistapaamisia olisi kolme iltaa, joiden kesto olisi 2½-3 tuntia kerrallaan. Tällöin ryhmän ryhmäytymisprosessi pääsisi paremmin käyntiin ja ryhmän sisäinen luottamus syvenisi. Tapaamiskerroilla olisi omat aiheet, jolloin keskustelua olisi monipuolisemmin eri aihealueiden ympärillä. Ensimmäisellä kerralla lapset voisivat osallistua vanhempien kanssa ryhmään, mutta viimeisillä kerroilla lapsilla olisi omat ryhmänsä. Vanhemmat saavat tietoa perhehoidosta ja sijaissisaruuksista Pride-valmennuksen yhteydessä, meidän kehitetty malli olisi vain lapsille. Vertaisillan tarkoitus on tuoda

käytännönläheisesti tietoa sijaissisaruuudesta, sen iloista ja mahdollisista haasteista.

7 LOPUKSI

Teimme päätöksen, että aloitamme opinnäytetyön tekemisen hyvissä ajoin, jotta se ei jäisi viimeiselle puolelle vuodelle. Aikataulutimme työmme siten, että suunnittelemme kevään 2014, toteutamme syksyllä 2014 ja kirjoittamme opinnäytteen keväällä 2015. Opinnäytetyön aihe nousi siitä, että toinen meistä toimii perhehoitajana ja koki, että sijaisperheiden biologisten lasten näkyvyyttä olisi aihetta korostaa. Teimme päätöksen, että aihe olisi sijaissisaruus. Lähdimme miettimään mahdollista tilaajaa, ensimmäiseksi kysyimme Kouvolan kaupungin sijaishuollon mielipidettä, olisiko heillä tähän aiheeseen kiinnostusta. Heillä oli, mutta halusivat laitospuolen näkökulmaa sijaissisaruteen. Se ei tuntunut meistä mielenkiintoiselta, joten jatkoimme etsimistä.

Seuraava yhteenotto otettiin Kymenlaakson perhehoitajat ry:n puheenjohtajaan, sieltä löytyi innostusta lähteä tilaajaksi. Suunnittelimme heidän puheenjohtajan kanssa yhdessä ideaamme järjestää sijaisperheiden biologisille lapsille vertaispäivä. Samalla tarkoituksemme oli kehittää Kymenlaakson perhehoitajille malli, jota he voisivat toteuttaa jatkossa. Suunnitelmat etenivät, ja kirjoitimme ahkerasti. Vertaispäivän ollessa kuukauden päässä ja suunnitelmat lukkoon lyötyinä tuli suunnitelmiin iso muutos. Yhdessä suunnittelemamme päivä ei ollutkaan mieleinen ja välitämme hävisi yhteisymmärrys. Yritimme asiaa molemmat selvittää, mutta loppujen lopuksi totesimme, että yhteisymmärrystä ei tule enää löytymään ja päätimme luopua yhteistyöstä. Siinä menikin meiltä molemmilta hetkeksi ajatukset sekaisin ja olimme pettyneitä siihen, että olimme tehneet monia sivuja tekstiä aiheen ympärille ja kaikki tehty oli turhaa.

Mari toipui asiasta ensin ja keksi loistavan uuden idean saman aiheen ympärille. Idea oli viedä Pride-valmennuksen yhteyteen ilta, jossa valmennettavien vanhempien lapset ja jo sijaissisarina toimivat lapset sekä nuoret voivat tavata toisensa jo ennen kuin perheet aloittavat sijaisvanhempina. Loistava idea! Anne aloitti harjoittelun samaan aikaan Loviisassa ja siellä oli meneillään ensimmäinen Pride-valmennus Porvoon kanssa yhteistyössä. Loviisan kaupunki

innostui asiasta ja lähti tilaajaksi. Saimme täysin vapaat kädet suunnitella illan Pride-valmentajien kanssa. Yhteistyö oli heidän kanssaan alusta asti toimivaa, ja saimme heiltä positiivista tukea illan järjestämiseen. Pride-valmentajat järjestivät meille ylimääräisen illan heidän valmennuksen yhteyteen ja kutsuivat valmennettavat paikalle lapsineen sekä olivat tilaisuuden ajan meidän mukana. Meidän tehtäväksi jäivätkin järjestää jo sijaissisarina toimivat lapset ja nuoret paikalle sekä tarjottavat tauolle. Ilta olikin onnistunut ja saimme siitä välittömästi hyvää palautetta.

Kirjoitustyömme aloitimme alkuvuodesta 2014. Pystyimme käyttämään osan aikaisemmasta aloittamastamme opinnäytetyöstä, joten se helpotti hieman aiempaa pettymystä. Asiatekstin saimme kasaan mielestämme hyvin, vaikka tutkittua tietoa sijaissisaruuudesta oli saatavilla vähän. Ohjaava opettajamme oli koko ajan tukenamme, ja tiesimme, mihin suuntaan etenemme. Ohjaava opettajamme jaksoi kerta toisen jälkeen antaa neuvoja ja mielipiteitä sekä valoi uskoa meihin, että etenemme hyvin ja kirjoitettu teksti on asiaa.

Meidän kahden yhteistyöhön tuli vauhtia, kun Anne päätti yrittää valmistua aiottua aiemmin. Se aiheutti välillämme hämmennystä ja hieman ehkä nurinaakin, mutta yhteistyökykyisinä pystyimme jatkamaan ja huumori auttoi meitä monet kerrat, kun olivat sukset menossa ristiin. Mahtavaa oli, että meillä oli molemmilla omat vahvuudet työstää työtä. Anne hoiti tilaajan kanssa asiat kuntoon, illan järjestämisen sekä vetämisen ja kokemuksen tuomisen työhön. Marille jäi kirjoittamista enemmän. Viimeistelyvaiheessa tuli sokeus omalle työllemme ja tuntui, ettemme nähneet työskentelyssä asian toistoja sekä loogisuutta. Näistäkin karikoista selvittiin ja työtä hiottiin viimeiseen hetkeen asti. Nyt on työ tehty ja voi huokaista. Työstä jäi molemmille hyvä mieli, aihe oli tärkeä ja hyvää oppia tuli yhteistyöstä eri tahojen kanssa. Mikä parasta ystävyys säilyi.

LÄHTEET

Hakkarainen, P. (toim) & Koisti-Auer, A.-L. 2008. Pride-kouluttajan opas. Alkuperäisteos Foster Pride/ Adopt PRIDE 1996.

Hakkarainen, P., Kuukkanen, M., & Piispanen, H. 2013. Parasta perhehoitoa. Perhehoidon tietopaketti. Perhehoitoliitto ry.

Hipp, T. (toim) & Palsanen, K. 2014. Lasten osallistumisen etiikka-lapset ja nuoret palveluiden kehittäjinä. Kymmenen periaatetta. Lastensuojelun keskusliitto. Saatavissa: http://www.lskl.fi/files/2536/Lasten_osallistumisen_etiikka.pdf [viitattu 16.3.2015].

Hyvärinen, U.-R. & Muona, M. 2010. ”Jos se ois tyttö, niin siskoks tai jos se on poika, niin veljeks”. Pride valmennuksessa olevien perheiden biologisten lasten valmistautuminen sijaissisaruteen. Opinnäytetyö. Diakonia – ammattikorkeakoulu. Pieksämäki.

Jälkihuolto. Lastensuojelun käsikirja. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavissa: <http://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/jalkihuolto> [viitattu 10.3.2015].

Kainuun sote-info. Kainuun sosiaali- ja terveyshuollon kuntayhtymän palvelut. Kainuun sosiaali- ja terveyshuollon kuntayhtymän internetsivut. Saatavissa: <http://maakunta.kainuu.fi/perhehoito> [viitattu 1.5.2013].

Kalland, M. 2003 Kiintymyssuhdeteorian kliininen merkitys: soveltaminen erityistilanteissa. Teoksessa Sinkkonen, J. & Kalland, M. (toim.) Varhaiset ihmissuhteet ja niiden häiriintyminen. Helsinki, 198–233.

Kerola, M. 2010. ”No kyl mä piän sitä sillee niinku siskona” Sijaissisaruus perheen biologisten lasten näkökulmasta. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto.

Ketola, J. 2005. Biologiset lapset sijaisperheessä. Perhehoito 4/2005, 22.

Kuronen, M. 2003. Eronnut perhe. Teoksessa Perhe murroksessa. Kriittisen perhetutkimuksen jäljillä. Forsberg, H. & Nätkin, R. (toim.) Helsinki: Gaudeamus. 117 - 118.

Kyngäs, H., Kääriäinen, M., Poskiparta, M., Johansson, K., Hirvonen, E. & Renfors, T. 2007. Ohjaaminen hoitotyössä. Helsinki: WSOY oppimateriaalit.

Laatikainen, T. 2010. Vertaistoiminta kannattaa. Asumispalvelusäätiö Aspa Solver palvelut Oy.

Larjama, E. 2010. Yhdessä. Työkirja sijaisperheiden ja perhekotien biologisille lapsille. Kaarina. Care Component Oy.

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417.

Lastensuojelun käsikirja. Perhehoitajana toimiminen. Sosiaaliportti. Saatavissa: <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/sijais-huolto/perhehoito/toimiminen/> [Viitattu 20.4.2014].

Lastensuojelun perhehoito. Perhehoitoliitto. Saatavissa: http://www.perhehoitoliitto.fi/perhehoito/lapset_nuoret [viitattu 17.1.2015].

Parker, J. & Stimpson, J. 2004. Sisaruussuhteet, kilpailua ja rakkautta. Keuruu. Otava.

Pelastakaa lapset ry. Tukiperheet. Saatavissa: http://pelastakaalapset-fi-bin.directo.fi/@Bin/a858147c18c64c82d857dcb8c7ef46de/1427280538/application/pdf/952965/Pela_Esite_A5_Tukiperhetoiminta_final_web.pdf. [viitattu 25.3.2015].

Perhehoitajalaki 3.4.1992/312.

Perhehoito. 2010. Sijaissisaruus. Kerola. Saatavissa: <http://www.perhehoitoliitto.fi/files/164/sijaissisaruus.pdf> [viitattu 25.3.2015].

Pride-kouluttajan opas 2008. Toimittanut Hakkarainen, P. ja Koisti-Auer, A.-L. Alkuperäisteos Foster PRIDE / Adopt PRIDE 1996.

Sosiaalihuoltolaki 17.9.1982/710.

Tucman, B. 1965; 1977. Developmental in small Groups. Psychological Bulletin, vol 64, nro 6, 389–399.

Valkonen, L. 2014. Sijaisvanhemmat. Perhehoitoliitto ry. Turku.

Väliavaara, C. 2012. Mitä on sijaissisaruu? Ohjaajan opas. Pesäpuu ry. Vaasa.

Vänskä, K., Laitinen-Väänänen, S., Kettunen, M. & Mäkelä, J. 2011. Onnistuuko ohjaus. Sosiaali- ja terveysalan ohjaustyössä kehittyminen. Helsinki: EDITA Prima.

TUTKIMUSLUPA

Tutkimuksen nimi: Sijaissisaruus arjen kokemuksena

Tutkimuksen toimeksiantaja: Loviisan Kaupunki

Tutkimuksen toteuttajat: Anne Ukkola ja Mari Rantanen, Kymenlaakson Ammatti-
korkeakoulu.

Tutkimuksen toteutus: Toiminnallinen ilta, jonka tarkoituksena on tuoda arjen koke-
muksia sijaissisaruudesta perheille ja heidän biologisille lapsilleen, jotka käyvät
PRIDE koulutusta ja harkitsevat perhehoitajaksi ryhtymistä. Kertomassa arjen sijaissi-
saruudesta ovat jo sijaissisarina toimivat lapset ja nuoret.

Aineiston suojaus: Opinnäytetyössämme ei tule esille osallistuvien henkilö, ja tunnis-
tetietoja. Keskustelut illan aikana ovat luottamuksellisia ja salassa pidettäviä. Tuomme
opinnäytetyössämme esiin tunnelmia ja tuntemuksia illan ajalta. Lisäksi lapset ja nuo-
ret täyttävät illan päätteeksi palaute kyselyn, jossa kysymme mielipiteitä illasta. Osal-
listuminen toiminnalliseen iltaan ja palaute kyselyyn ovat vapaa ehtoisia. Lupa kyse-
lyt, joissa tunnistetietoja osallistujista hävitetään asianmukaisesti.

**Tällä lomakkeella suostun, että lapseni osallistuu/ osallistuvat edellä mainittuun
tutkimukseen.**

**Ymmärrän lomakkeessa mainitut asiat ja
allekirjoituksellani vahvistan lapseni/ lasteni osallistumisen tutkimukseen.**

Lapsen nimi _____

Lapsen nimi: _____

Aika ja paikka _____

Huoltajien allekirjoitukset ja nimen selvennykset:

Hei Vierailijamme!

Äitisi on jo alustavasti kertonut sinulle, miksi järjestämme tällaisen tilaisuuden, mutta kerromme tähän vielä muutaman sanan miksi tämä tapaaminen järjestetään ja mitä tapaamisessa on tarkoitus tehdä. Olemme siis kaksi sosionomiopiskelijaa Xamkista, Kotkasta. Teemme lopputyötä sijaissisaruudesta. Pidämme erittäin tärkeänä juuri sinun kertomaa kokemustasi olla sijaissisar ja tällä tavalla tuoda sijaisvanhemmiksi aikovien perheiden lapsille tietoa etukäteen mitä kaikkea tulee tapahtumaan sinun näkökulmastasi, kun perheeseen muuttaa uusi lapsi. Tätä kokemusta haluamme tuoda esille lopputyössämme sekä nostaa pinnalle sijaisperheiden biologiset lapset ja heidän suuri panoksensa sijaisperheen arjessa.

Kiitos, että olet lupautunut tulemaan paikalle. ☺

Haluamme toivottaa sinut tervetulleeksi sijaissisaruus tapaamiseen Porvooseen keskiviikkona 3.12.2014 klo 18–20 (osoite on Taidetehtaankatu 4C, Porvoo)

Tapaamme Porvoossa perheitä, jotka miettivät sijaisperheeksi alkamista ja on ensiarvoisen tärkeää, että heidän lapsensa saavat kuulla jo vanhempien valmennuksen aikana siitä millaista on olla sijaissisar.

Tämän tapaamisen tarkoitus on kertoa heille millaista on olla sijaissisar ja miten juuri sinä olet sen kokenut. Tapaamisessa on hyvä kertoa asiat niin kuin ne mielestäsi ovat, jotta valmennettavien perheiden lapset saavat oikean kuvan sijaissisaruudesta. Tapaaminen on luottamuksellinen.

Ennen tapahtuman alkua pyydämme vanhemmiltasi kirjallisesti luvan osallistumisesi tilaisuuteen. Tämä on opinnäytetyömme tilaajan toive.

Jos haluat kysyä meiltä ennen tilaisuutta vielä jotakin, niin voit olla meihin yhteydessä puhelimitse, vastaamme mielellämme kysymyksiisi.

Kiitos etukäteen sinun panoksestasi!

Tapaamisiin ☺

Terkuin

Anne Ukkola Mari Rantanen

Osallistumislupa

Minne: [Kohde]

Milloin: [Päivämäärä] klo [alka-
mis- ja päättymisaika]

Olemme sosionomi opiskelijoita Kymenlaakson ammattikorkeakoulusta Kotkasta. Teemme opinnäytetyötä, joka käsittelee sijaisperheiksi aikoville perheille ja heidän biologisille lapsilleen vertaisillan arjen kokemuksista perhehoidosta. Illan tarkoituksena on saada arjen kokemuksia lapsilta ja nuorilta, joiden perheissä on jo sijaissisaruksia. Vertaisilta järjestetään Pride koulutukseen osallistuvien perheiden biologisille lapsille ja heidän perheilleen. Vertaisillan keskustelut ja toiminta on luottamuksellista, eikä tietoja luovuteta ulkopuolisille. Aineisto opinnäytetyössämme on luottamuksellista eikä osallistujista julkaista henkilö tai tunnistetietoja. Pyydämmekin teiltä lasten huoltajilta lupaa, että lapsenne saavat osallistua iltaan.

Lapseni saa osallistua vertaistuki iltaan, jonka määränpäänä on [Kohde] ja ajankohtana [Päivämäärä] klo [alkamis- ja päättymisaika].

Ystävällisin terveisin:

Anne Ukkola

Mari Rantanen

uutinen.anne@gmail.com

mari.rantanen@pp6.inet.fi

Olen saanut tapahtumasta riittävästi tietoa ja annan lapselleni/lapsilleni luvan osallistua:

Vanhemman tai huoltajan alle-
kirjoitus

Päivämäärä

Jos et osaa vielä itse kirjoittaa, voi vanhempasi kirjoittaa sinun puolestasi sen mitä kerrot heille tapaamisesta.

Päivämäärä 3.12.2014

Olen _____-vuotias

tyttö/poika

Minusta tässä tapaamisessa oli

Kivaa

Kurjaa

Ajatuksia/Ideoita tulevaisuuteen

Kiitos arvokkaasta palautteestasi 😊

